

Examensarbete, Högskolan på Åland, Utbildningsprogrammet för företagsekonomi

Jämställt sparande?

Skillnader i sparbeteende hos kvinnor och män på Åland

Simon Eriksson, Sigrid Salminen

2024:07

Datum för godkännande: 23.05.2024
Handledare: Thor-Björn Wik

EXAMENSARBETE

Högskolan på Åland

Utbildningsprogram:	Företagsekonomi
Författare:	Simon Eriksson, Sigrid Salminen
Arbetets namn:	Jämställt sparande? Skillnader i sparbeteende hos kvinnor och män på Åland
Handledare:	Thor-Björn Wik

Abstrakt

I vårt examensarbete skriver vi om skillnader i sparbeteende mellan kvinnor och män bosatta på Åland. Bakgrunden är att undersökningar visar att kvinnor sparar i lägre utsträckning än män och generellt tar mindre risk i sitt sparande än män. Detta kan leda till ökad ekonomisk ojämställdhet och lägre förmögenhet för kvinnor, vilket kan påverka deras ekonomiska trygghet negativt. Trots detta visar studier också att kvinnor presterar något bättre än män på börsen, när de väl investerar. För att öka kvinnors ekonomiska trygghet och främja jämställt sparande är det viktigt att förstå och adressera skillnaderna i sparbeteende mellan könen. Syftet med detta arbete var att undersöka huruvida det finns skillnader i sparbeteende mellan kvinnor och män bosatta på Åland, samt att belysa ämnet och uppmuntra till jämställt sparande. För att uppnå syftet har en kvantitativ forskningsdesign med en enkätundersökning som metod för att samla in data använts. Undersökningen baserar sig på 282 vuxna individer bosatta på Åland. Materialet har analyserats med hjälp av korstabeller och chi-två-test. Resultaten visar att det finns signifikanta skillnader i kvinnors och mäns sparbeteende gällande sparform, sparmål samt inställning till risk, medan signifikanta skillnader gällande sparkvot inte kunde ses i denna undersökning. För att kunna fastställa om resultaten kan generaliseras till att gälla alla kvinnor och män bosatta på Åland, krävs fler studier med representativa urval för Ålands befolkning, där hänsyn tas till olika kontrollvariabler.

Nyckelord (sökord)

Sparande, sparbeteende, investeringar, jämställt sparande, företagsekonomi

Högskolans serienummer:	ISSN:	Språk:	Sidantal:
2024:07	1458-1531	Svenska	61 sidor

Inlämningsdatum:	Presentationsdatum:	Datum för godkännande:
02.05.2024	23.05.2024	23.05.2024

DEGREE THESIS

Åland University of Applied Sciences

Degree Programme:	Bachelor of Business Administration
Author:	Simon Eriksson, Sigrid Salminen
Title:	Gender-Equal Savings? Gender Differences in Saving Behavior in the Åland Islands
Academic Supervisor:	Thor-Björn Wik

Abstract

In our thesis, we write about differences in saving behavior between women and men living in Åland. The background is that surveys show that women save to a lesser extent than men and generally take less risk in their savings than men. This can lead to increased economic inequality and lower wealth for women, which can negatively affect their financial security. Despite this, other studies show that women perform slightly better than men on the stock market when they invest. In order to increase women's financial security and promote gender-equal savings, it is important to understand and address the differences in saving behavior between the sexes. The purpose of this work was to investigate whether there are differences in saving behavior among women and men living in Åland, and also to highlight the subject and encourage gender-equal savings. To achieve the purpose, a quantitative research design with a questionnaire survey as a method for collecting data was used. The study is based on the response of 282 adults living on the Åland Islands. The material was analyzed using cross tables and chi-square tests. The results show that there are significant differences in women's and men's saving behavior regarding saving form, saving goals, and attitude to risk, while significant differences regarding saving quota could not be seen in this survey. In order to be able to determine whether the results can be generalized to apply to all women and men living in Åland, more studies with representative samples for the population of Åland are required, taking into account different control variables.

Keywords

Savings, saving behavior, investments, gender-equal saving, business administration

Serial number:	ISSN:	Language:	Number of pages:
2024:07	1458-1531	Swedish	61 pages

Handed in:	Date of presentation:	Approved:
02.05.2024	23.05.2024	23.05.2023

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Problemformulering	7
1.3 Syfte	7
1.4 Frågeställning	8
1.5 Avgränsning	8
2. TEORI	9
2.1 Privatekonomins betydelse för individen	9
2.2 Sparande	9
2.2.1 Banksparande	10
2.2.1.1 Insättningsgarantin	10
2.2.2 Amortering	10
2.2.3 Aktier	10
2.2.4 Fonder	11
2.2.4.1 Aktiefonder	12
2.2.4.2 Blandfonder	12
2.2.4.3 Räntefonder	12
2.2.4.4 Börshandlade fonder	13
2.2.5 Obligationer	13
2.2.6 Alternativa placeringar	13
2.3 Risk och avkastning	14
2.4 Sparmål	16
2.4.1 Buffertsparande	16
2.4.2 Målsparande	16
2.4.3 Privat pensionssparande	16
2.4.4 Sparande till bostad	16
2.5 Ekonomisk jämställdhet	16
2.5.1 Inkomstskillnader mellan kvinnor och män på Åland	17
2.5.2 Skillnader i aktieägande mellan kvinnor och män i Sverige och Finland	17
2.5.3 Skillnader i månadssparande mellan kvinnor och män i Sverige och USA	18
2.6 Skillnader mellan kvinnors och mäns sparbetende	19
2.7 Skillnader mellan kvinnors och mäns sparmål	20
2.8 Orsaker till skillnader i kvinnors och mäns sparbetende	21
2.9 Kvinnor investerar lika bra eller bättre än män	23
3. METOD	24
3.1 Design	24

3.1.1	Kvantitativ och kvalitativ data	24
3.1.2	Kvantitativ forskningsmetod	24
3.2	Datainsamlingsmetod	24
3.2.1	Olika typer av datainsamlingsmetoder	24
3.2.2	Enkät som datainsamlingsmetod	25
3.2.3	Denna studies datainsamlingsmetod	25
3.3	Urval	26
3.3.1	Olika typer av urvalsmetoder	27
3.3.2	Denna studies urvalsmetod	27
3.4	Genomförande	27
3.5	Databearbetning	28
3.5.1	Oberoende variabler och beroende variabler	28
3.5.2	Analys av korstabeller med chi-två-test	28
3.6	Etiska överväganden	31
4.	RESULTAT	33
4.1	Sparkvot	33
4.1.1	Resultatdiskussion	34
4.2	Sparform	35
4.2.1	Resultatdiskussion	36
4.3	Sparmål	37
4.3.1	Resultatdiskussion	38
4.4	Inställning till risk	39
4.4.1	Riskvillighet	39
4.4.2	Beteende vid marknadsnedgång	41
4.4.3	Riskaversion	42
4.4.4	Maximal accepterad värdenedgång	43
4.4.5	Huvudsaklig fondtyp	45
4.4.6	Resultatdiskussion för alla riskfrågor	46
4.5	Övriga frågor	47
5.	DISKUSSION	48
5.1	Reliabilitet	48
5.2	Validitet	49
5.3	Slutdiskussion	50
5.3.1	Avslutande reflektioner	51
5.4	Förslag till framtida forskning	51
5.5	Slutsats	52
	KÄLLFÖRTECKNING	53
	BILAGOR	62
	Bilaga 1, Antal inkomsttagare samt inkomster efter kön på Åland år 2022	62
	Bilaga 2, Enkätundersökning	63

Bilaga 3, Demografisk fakta om den studerade populationen	67
Bilaga 4, Exempel för att illustrera korstabell och förväntade värden.	68
Bilaga 5, Övriga frågor ej direkt kopplade till arbetets frågeställningar	69
Fråga: Sparmål, flera svarsalternativ kunde väljas	69
Fråga: Inkomstskillnader	70
Fråga: Sparfrekvens	71

1. INLEDNING

1.1 Bakgrund

Undersökningar visar att kvinnor tenderar att spara i lägre utsträckning än män (Avanza, 2023a; Folksam, 2020; New York Life, 2023; Swedbank, 2023). Kvinnor tar också generellt mindre risk i sitt sparande än män (Faff m.fl., 2008; Hallahan m.fl., 2004; Ricciardi, 2008), vilket på sikt riskerar att ytterligare försämra den ekonomiska ojämställdheten som redan finns i samhället, då det finns en tydlig positiv korrelation mellan risk och avkastning inom sparande och investeringar (Oxenstierna, 2020, Kapitel 1, 2). Det här kan leda till att kvinnor blir mindre förmögna än män (Berghäll, 2018), vilket kan få konsekvenser i form av bland annat sämre ekonomisk trygghet hos kvinnor. Det kan i sin tur förstärka annan ojämställdhet som till exempel sämre förutsättningar för kvinnor att äga sitt eget boende (Heikensten m.fl., 2019; Statistiska Centralbyrån, 2020) och svårigheter för kvinnor att ekonomiskt klara av en skilsmässa (Danske Bank, 2018; Funder, 2022). Undersökningar visar också att kvinnor presterar något bättre än män på börsen när de väl investerar (Fidelity Investments, 2021; Oskarsson, 2023), varför det är av högsta vikt att få fler kvinnor att faktiskt våga investera på börsen, för att öka kvinnors ekonomiska trygghet och den ekonomiska jämställdheten i samhället. Ett steg på vägen till detta är att skapa bättre förståelse för skillnaderna i sparbeteende mellan kvinnor och män och orsakerna till dessa.

1.2 Problemformulering

Ålands statistik- och utredningsbyrå har samlat mycket statistik gällande ekonomisk jämställdhet på Åland, men ett område som det ännu inte gjorts undersökningar kring är skillnader i sparande och sparbeteende hos kvinnor och män på Åland.

1.3 Syfte

Syftet med denna studie var att undersöka huruvida det finns skillnader i kvinnors och mäns sparbeteende (gällande sparkvot, sparform, sparmål samt inställning till risk) hos kvinnor och män bosatta på Åland. Författarna ville därigenom belysa ämnet och uppmuntra till ett jämställt sparande.

1.4 Frågeställning

1. Finns det skillnader i sparkvot mellan kvinnor respektive män bosatta på Åland?
2. Finns det skillnader i vilken sparform kvinnor respektive män bosatta på Åland huvudsakligen använder?
3. Finns det skillnader i vilket sparmål som är viktigast för kvinnor respektive män bosatta på Åland?
4. Finns det skillnader i inställning till risk inom sparande för kvinnor respektive män bosatta på Åland?

1.5 Avgränsning

I teoridelen valde författarna att använda sig av forskning främst från utvecklade länder för att förhållandena skulle vara jämförbara med den population som studeras i detta arbetes undersökning. I enkätundersökningen valde författarna att exkludera personer under 18 år, då personer i dessa åldrar oftast inte har så mycket inkomster och därför inte heller har möjlighet till så mycket sparande.

2. TEORI

2.1 Privatekonomins betydelse för individen

Pengar har, oavsett vår inställning till dem, en central plats i livet och det samhälle vi lever i idag. Forskning tyder på att socioekonomisk ställning påverkar bland annat skolresultat (Vi & Berggren, 2021), hälsa och möjligheter till vård (Arellano & Larsson, 2022; Institutet för hälsa och välfärd, 2024) och även utövande av brottslighet (Ring & Shannon, 2023). Richard Ahlström, docent i psykologi, framhåller också att individer med betalningsanmärkningar kan uppleva svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden och i vissa fall tvingas lämna sina befintliga anställningar. Ahlström påpekar även att unga med betalningsanmärkningar stöter på större svårigheter när de försöker etablera sig på bostadsmarknaden och då de söker jobb. Dessutom visar hans forskning att ekonomiskt utsatta individer oftare lider av ångest och depression, och de som under en längre tid befunnit sig i en ekonomiskt utsatt situation har en högre risk för hjärt-kärlsjukdomar och diabetes (Gimi – Financial Superskills, 2021; Vetenskap och Hälsa, 2014). I en undersökning utförd av Kantar SIFO¹ svarar respondenter med stabil privatekonomi i högre utsträckning att de har god psykisk hälsa. Yngre individer med ekonomisk oro svarar att de mår sämre. Undersökningen visar även att de med sämre ekonomi riskerar att förvärra sin situation ytterligare genom att ta lån med dåliga villkor (Falkenhäll, 2019).

Det är tydligt att individens ekonomiska ställning i stor utsträckning påverkar vilket liv hen kommer att leva. Hur individen hanterar sin ekonomi och sitt sparande kan vara en avgörande faktor för framtida trygghet eller osäkerhet. Det har också fastställts att även små skillnader i avkastning, över tid, kan leda till betydande skillnader i förmögenhet (Oskarsson, 2023).

2.2 Sparande

Sparande kan definieras som den del av inkomsten som inte konsumeras. Sparandet kan ske genom till exempel sparande på bankkonto, investering i aktier, fonder eller andra värdepapper eller investering i fastigheter (Oxenstierna, 2020, s. 81). En *investering* innebär

---

¹ Kantar Sifo är en organisation i Sverige som specialiserar sig på insikter, analyser och konsulttjänster.

att något av ekonomiskt värde, oftast pengar, binds upp med målet eller en realistisk förväntan om att få en framtida avkastning, vanligtvis i någon produktiv tillgång (Svenska Akademiens Ordböcker, 2021). Således kan investeringar ses som ett sparande, medan allt sparande inte nödvändigtvis är en investering. Det finns flera definitioner av *sparkvot*, men i detta arbete definieras det som den procentuella andel av nettoinkomsten som går till sparande (Danske Bank, u.å.-b). Nedan beskrivs olika sparformer.

2.2.1 Banksparande

En av de vanligaste investeringsformerna i Sverige är ett vanligt bankkonto med rörlig ränta. Denna sparform är så gott som helt riskfri då den statliga insättningsgarantin finns som skydd för sparande på konto (Beckman, 2015). Sparande på bankkonto utan ränta betraktas inte som en investering, men det är en mycket vanligt förekommande sparform (Hjelmér, 2021).

2.2.1.1 Insättningsgarantin

Insättningsgarantin är ett system och en lagstadgad mekanism som skyddar kundens insättningar i en bank. I Finland är det Verket för finansiell stabilitet (RVV) som har uppsikt över insättningsgarantin. För närvarande täcker insättningsgarantin belopp till ett värde om 100 000 euro. Om en finländsk bank går i konkurs eller har permanenta betalningssvårigheter betalar RVV ersättningar till bankens insättare från insättningsgarantifondens medel. Ersättningen betalas ut inom sju arbetsdagar efter att det är fastställt att banken är insolvent och RVV har beslutat att insättningarna ska ersättas. Insättaren behöver inte ansöka om ersättning (Verket för finansiell stabilitet, u.å.).

2.2.2 Amortering

Att amortera på ett lån kan betraktas som en typ av sparande när lånet har använts för att finansiera något som behåller eller ökar i värde, som exempelvis ett bolån eller ett lån för att finansiera en investeringsfastighet. Genom att amortera minskas även framtida räntekostnader (Danske Bank, u.å.-a).

2.2.3 Aktier

En aktie representerar en ägarandel i ett företag och genom att förvärva en aktie erhålls således ett delägarskap i företaget. Aktier kan köpas både i offentligt noterade bolag och i onoterade bolag. Det mest förekommande bland småsparare är dock att köpa aktier som är

börsnoterade, där handeln går smidigt och enkelt. Företaget ger ut aktier för att ta in pengar exempelvis då ett företag bildas, vid en börsintroduktion eller som ett sätt att få in nytt kapital genom en så kallad emission (Nordnet, 2023).

För att uppnå en potentiell avkastning som är högre än den på räntemarknaden, kan investeringar i aktier eller aktierelaterade värdepapper, som till exempel aktiefonder, vara en möjlighet (Oxenstierna, 2020, s. 129). Avkastningen från aktier eller aktierelaterade värdepapper kommer från att priset per aktie stiger eller genom att vinsten delas ut till aktieägarna i form av dividend (Nordnet, 2023). Att investera i en enskild tillgång, såsom en enskild aktie, innebär alltid en högre risk jämfört med att investera i en diversifierad portfölj bestående av flera tillgångar eller aktier. Investeringar i en fond ger automatiskt en stor spridning mellan olika innehav (Oxenstierna, 2020, s. 31, 32).

2.2.4 Fonder

En fond kan definieras som en korg med olika finansiella instrument, som exempelvis aktier och räntebärande värdepapper som obligationer (se rubrik 2.2.8 Obligationer). Denna korg av bolag som fonden placerar i ägs kollektivt av alla som placerar i fonden, genom fondandelar. Fonden förvaltas av ett fondbolag. Fondandelsägare tilldelas en proportionell andel av fonden baserat på det investerade kapitalet i förhållande till fondens totala kapital. Det finns många olika typer av fonder, med olika exponering mot olika marknader, sektorer och tillgångsslag (Nordnet, u.å.). De många olika typer av fonder som finns varierar i risknivå och generellt gäller att ju högre på riskskalan en fond befinner sig, desto större är den förväntade avkastningen. Men det är en balansgång, eftersom fonder med högre risk tenderar att vara mindre stabila. Risken mäts genom fondens kurssvängningar, där en fond som svänger mycket anses vara mer riskfylld (Oxenstierna, 2020, s. 259). Se mer om risk under rubrik 2.3.

På den lägre delen av riskskalan gällande fonder placeras olika räntefonder. Lite högre upp på skalan, men fortfarande med relativt låg risk, hittas blandfonder. Ännu lite högre upp på riskskalan ligger aktiefonder med låg risk, följt av breda aktiefonder med genomsnittlig risk, som till exempel indexfonder. Allra högst upp på riskskalan återfinns aktiefonder i specifika länder, tillväxtfonder och vissa sorters hedgefonder (Oxenstierna, 2020, s. 260).

2.2.4.1 Aktiefonder

I en aktiefond placeras pengarna precis som namnet antyder i olika aktier. Därför är fondens avkastning beroende på prestationen hos de olika aktierna (bolagen) som fonden investerar i. Aktiefonder kan ha olika inriktningar och investera i olika sektorer och regioner, både i mer stabila och etablerade marknader men även i mer riskfyllda tillväxtmarknader (Avanza, u.å.-c).

2.2.4.2 Blandfonder

En blandfond placerar i både aktier och räntebärande värdepapper. Fördelningen mellan andelen aktier och andelen räntebärande värdepapper skiljer sig åt mellan olika blandfonder. Andelen med aktier utgör en högre risk men kan även ge större potentiell avkastning, medan den räntebärande andelen utgör en lägre risk och medför en lägre förväntad avkastning (Avanza, u.å.-a). Räntebärande värdepapper refererar till en typ av värdepapper som ger innehavaren en fast ränta under en specifik tidsram, till exempel statsobligationer (Swedbank, u.å.).

2.2.4.3 Räntefonder

Räntefonder placerar i räntebärande värdepapper som olika typer av obligationer eller statsskuldväxlar. Det finns korta räntefonder, långa räntefonder samt realräntefonder. Räntefonder med kort löptid har generellt sett lägre risk än långa räntefonder (Avanza, u.å.-e). Korta räntefonder, ofta kända som penningmarknadsfonder, gör placeringar i finansiella instrument såsom statsskuldväxlar, vilka har en kort löptid och låg kreditrisk. Långa räntefonder, å andra sidan, är ofta kända som obligationsfonder och de investerar i en rad olika obligationer (Oxenstierna, 2020, s. 276). Fonder som placerar i obligationer med en fast ränta över inflationen kallas realräntefonder. Röntan sätts till ett procenttal plus inflation, exempelvis tre procent plus inflationstakten. På så sätt skyddas obligationsägarnas köpkraft mot effekterna av inflation. Detta innebär att om inflationen stiger så stiger även röntan på realränteobligationer så att avkastningen i reella termer inte påverkas (Avanza, u.å.-e).

2.2.4.4 Börshandlade fonder

Börshandlade fonder, eller ETF (exchange traded funds) som de ofta benämns i vardagligt tal, är fonder som handlas som aktier, i realtid. Eftersom ETF:er är börshandlade finns det en orderbok med köpare och säljare. När en investerare köper eller säljer ETF:er och får ett avslut sker det till ett marknadspris, medan det i traditionell fond sker till fondens aktuella nettoandelsvärde eller (NAV). Det innebär att en investerare kan köpa ETF:en till olika kurser under en och samma dag, vilket inte sker i en traditionell fond. Precis som med aktiehandel tillkommer courtage vid köp och försäljning av ETF:er. Det vanligaste är att ETF:er är passivt förvaltade där många följer index, eller andra olika teman eller strategier. ETF:er blir allt vanligare och ökar i betydelse (Oxenstierna, 2020, s. 292, 293).

2.2.5 Obligationer

En obligation är ett räntebärande värdepapper. Det är ett lån där låntagaren eller en så kallad emittent kan vara en stat, kommun eller företag. Investerare som köper obligationer lånar ut pengar till emittenten. Obligationer ger vanligtvis avkastning i form av ränta och har en viss löptid. När löptiden är slut får långivaren tillbaka hela sin investering. Det finns olika typer av obligationer såsom statsobligationer, bostadsobligationer samt företagsobligationer. Risknivån varierar beroende på vilken typ av obligation som investeras i. Statsobligationer betraktas ofta som mindre riskfyllda, medan företagsobligationer kan medföra en större risk. Högavkastande obligationer, som investerar i företag med lägre kreditvärdighet, innebär en högre risk jämfört med till exempel statsobligationer eller företagsobligationer utfärdade av stabila företag med god kreditvärdighet.

Trots att det finns möjligheter för privatpersoner att direkt investera i obligationer, kan det vara en utmaning på grund av de höga minimibelopp som krävs för att investera i många obligationer (Avanza, u.å.-d). Räntefonder är däremot en vanlig sparform som ger exponering mot obligationer (Hjelmér, 2021).

2.2.6 Alternativa placeringar

Alternativa placeringar är investeringar som är mer eller mindre oberoende av hur de breda aktie- och räntemarknaderna utvecklas. Det kan till exempel vara hedgefonder, fastigheter, råvaror, ädelmetaller eller direktinvesteringar med aktivt ägande i onoterade småbolag.

Genom att investera i något/några av dessa tillgångsslag är det möjligt att diversifiera sin portfölj ytterligare och på så sätt minska risken i sin portfölj, just på grund av att tillgångarna korrelerar annorlunda mot aktie- och räntemarknaderna. Ju mer negativt tillgångarna korrelerar mot aktie- och räntemarknaderna, desto högre risk kan tas i andra enskilda tillgångar i portföljen, utan att hela portföljens risk ökar. Många av dessa investeringar är tillgängliga genom börshandlade fonder eller alternativa investeringsfonder (Oxenstierna, 2020, s. 279, 280).

2.3 Risk och avkastning

Det finns ingen allmänt vedertagen definition av risk, men det mest grundläggande sättet att mäta risk är att observera hur mycket kursen på ett värdepapper fluktuerar över tid, exempelvis kursen för en fond. Om priset kastar mycket uppåt och nedåt, betraktas värdepappret som mer riskfyllt, även om den långsiktiga trenden har pekat uppåt. Dessa svängningar har ett fackligt uttryck och benämns som volatilitet. Volatiliteten, som är ett mått på risk, kan mätas med hjälp av standardavvikelse som är ett statistiskt mått. En hög standardavvikelse innebär stora fluktuationer i kursen (Oxenstierna, 2020, s. 44). Värt att nämna är att volatilitet inte ger någon information om andra typer av risker än marknadsrisk (Oxenstierna, 2020, s. 49). Marknadsrisk diskuteras mer utförligt senare i detta kapitel.

Likviditetsrisk är en annan faktor att beakta vid handel med värdepapper. Likviditet bedöms genom orderbokens djup (som följer värdepapprets omsättning på börsen) och skillnaden mellan köp- och säljkursen (spread). Ju större orderdjup desto större är värdepapprets omsättning och ju mindre spread desto närmare varandra ligger köp- och säljkursen (Oxenstierna, 2020, s. 150). Om ett värdepapper har låg likviditet kan det vara utmanande att handla till det rådande marknadspriset, vilket kan göra att ett betydligt sämre pris behöver accepteras. Om likviditeten är hög finns det många värdepapper till salu nära det rådande marknadspriset och det är lätt att hitta en köpare till det priset. Alla värdepapper som handlas på marknaden är utsatta för likviditetsrisk. Likviditetsrisken kan minskas genom att investera i värdepapper som snabbt kan säljas på marknaden utan att det påverkar priset alltför mycket (Oxenstierna, 2020, s. 107). Vid handel med aktier gäller generellt att aktier i stora företag är mer likvida än aktier i mindre bolag (Oxenstierna, 2020, s. 150).

Utöver volatilitet och likviditetsrisk är det vid handel med värdepapper även viktigt att beakta kreditrisk, operativ risk och marknadsrisk. Kreditrisk handlar om risken att investerarens motparts kreditvärdighet ändras på ett oförutsägbart sätt och investeringens värde därigenom försämras (Sveriges Riksbank, 2017). Operativ risk är risken för att förlora kapital på grund av brister i olika processer, mänskliga misstag, yttre händelser eller felaktiga system. Detta kan bero på IT-störningar, personalbrist eller externa orsaker som dataintrång eller en naturkatastrof (Oxenstierna, 2020, s. 368). Marknadsrisk vid investeringar innebär att värdet på en aktie eller aktiefond faller då hela aktiebörsen faller i värde. Detta beror på att en aktie (eller aktiefond) alltid har en viss korrelation med börsen i stort (Oxenstierna, 2020, s. 55). Detta kan ske till exempel vid globala händelser, förändringar i kapitaltillgången eller vid en konjunkturedgång för att ge några exempel (Fondbolagens förening, u.å.).

Det råder en tydlig korrelation mellan avkastning och risk. Detta är en grundläggande princip inom investeringar. Generellt sett innebär en högre potentiell avkastning också en högre risk. Finansiella investeringar kan kategoriseras i ett fåtal grundtyper, där aktier och räntepapper utgör de mest förekommande. Trygga placeringar, såsom räntepapper, tenderar att ge lägre årlig avkastning, medan mer riskfyllda investeringar, såsom aktier eller aktiefonder, potentiellt kan ge en högre avkastning. Det är dock viktigt att komma ihåg att en högre risk även kan resultera i en lägre avkastning, eller permanenta förluster av det placerade kapitalet (Oxenstierna, 2020, s. 22).

Risker kan spridas på flera sätt, bland annat i tid, olika tillgångsslag, olika branscher samt olika geografiska områden. Sparhorisonten spelar även den en avgörande roll i risktagandet. Ju längre sparhorisont, desto större risk kan accepteras. Det innebär att de som är långsiktiga i sitt sparande kan ta större risker. Om pengarna kan behövas i en nära framtid, bör en mer försiktig investeringsstrategi övervägas (Oxenstierna, 2020, s. 39).

Det bör dock poängteras att risk inte endast är en objektivt mätbar variabel som mäts med mer eller mindre vetenskapliga metoder. Den är också starkt kopplad till vår personliga attityd och vår psykologi som investerare (Oxenstierna, 2020, s. 39).

2.4 Sparmål

2.4.1 Buffertsparande

Ett buffertsparande kan ses som ett sparande som är avsett för oförutsedda utgifter. Det kan vara för att täcka mindre händelser som exempelvis om vitvaror i hemmet går sönder eller större oväntade händelser som sjukdom och inkomstbortfall (Avanza, u.å.-b).

2.4.2 Målsparande

Målsparande är ett omfattande begrepp som kan innebära många olika saker. Inom ramen för denna studie definieras målsparande som ett sparande av kapital för ett specifikt ändamål. Det kan vara exempelvis sparande för en ny bil, en resa eller en sommarstuga.

2.4.3 Privat pensionssparande

Inom ramen för denna studie definierar författarna privat pensionssparande som en individuell ekonomisk strategi för att samla på sig ytterligare kapital inför pensioneringen.

2.4.4 Sparande till bostad

Inom ramen för denna studie definierar författarna sparande till bostad som ett sparande där individen sparar kapital för att finansiera en framtida bostad, mer specifikt till kontantinsatsen.

2.5 Ekonomisk jämställdhet

Ekonomisk jämställdhet handlar om att kvinnor och män ska ha samma ekonomiska rättigheter och möjligheter. Det kan handla om bra och trygga arbeten, ägande, arv och att ha kontroll över kapital, mark och andra resurser. Vidare handlar ekonomisk jämställdhet om att kvinnor och män ska få lika lön för lika arbete vid samma utbildningsnivå och erfarenhet och om att få erkännande för det obetalda omsorgs- och hushållsarbetet och att dela det ansvaret med andra. Ekonomisk jämställdhet handlar även om att kvinnor och män ska ha samma möjligheter att delta i och påverka ekonomiskt beslutsfattande på alla nivåer – personligt, lokalt, statligt och globalt (Kvinna till Kvinna, u.å.).

Jämställdhet inom sparande handlar om att kvinnor och män ska ha samma förutsättningar och möjligheter att fatta väl övervägda och ändamålsenliga beslut om sparande utifrån den

egna situationen (Finansinspektionen, 2022). Jämställt sparande handlar alltså inte om att försöka få kvinnor och män att spara på exakt samma sätt.

2.5.1 Inkomstskillnader mellan kvinnor och män på Åland

Färsk statistik från Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) visar att heltidsanställda kvinnors genomsnittliga månadsinkomst (ordinarie arbetstid) inom den landbaserade privata sektorn år 2022 var 3 479 euro medan motsvarande lön för män var 3 921 euro. Kvinnors månadsinkomst motsvarade då 89 procent av mäns. Den totala månadsinkomsten för kvinnorna var 3 555 euro och för männen 4 077 euro, vilket innebär att kvinnornas totala månadsinkomst motsvarade 87 procent av männens (Sagulin, 2023b).

Inom den offentliga sektorn år 2022 var statligt anställda kvinnors totala månadsinkomst 3 603 euro medan männens var 4 617 euro. Kvinnors månadsinkomst motsvarade då 78 procent av mäns. Landskapsanställda kvinnors totala månadsinkomst var 3 988 euro medan männens var 4 562 euro. Kvinnors månadsinkomst motsvarade då 87 procent av mäns. Kommunalt anställda kvinnors totala månadsinkomst var 3 254 euro medan männens var 3 556 euro. Kvinnors månadsinkomst motsvarade då 92 procent av männens (Sagulin, 2023a).

Även gällande kapitalinkomst skiljer det sig mellan kvinnor och män på Åland. Endast en tredjedel av de totala kapitalinkomsterna år 2022 tillföll kvinnor, två tredjedelar tillföll män (Hägglom, 2022). År 2022 var det totalt 5774 kvinnor och 6491 män som hade skattepliktiga kapitalinkomster på Åland. Den genomsnittliga skattepliktiga kapitalinkomsten för kvinnorna var 5 150 euro och för män var den 9 773 euro. Den totala skattepliktiga kapitalinkomsten för kvinnor år 2022 var 29 736 000 euro och motsvarande siffra för män var 63 435 000 euro (Bilaga 1).

Gällande dividendinkomster var det år 2022 totalt 4188 kvinnor och 5092 män som mottog dividendinkomster på Åland. Den genomsnittliga dividendinkomsten för kvinnorna var 5 607 euro och för män var den 11 333 euro. Den totala dividendinkomsten för kvinnor år 2022 var 23 481 000 euro och motsvarande siffra för män var 57 706 000 euro (Bilaga 1).

2.5.2 Skillnader i aktieäggande mellan kvinnor och män i Sverige och Finland

Varje år publicerar Sveriges värdepapperscentral Euroclear Sweden en rapport om aktieägandet i svenska aktier. År 2023 var 84 procent av ägarna privatpersoner, 14 procent

utländska ägare och 2 procent juridiska ägare. Andelen kvinnliga unika aktieägare var 40 procent medan männen utgjorde 60 procent. Kvinnorna ägde 33 procent av marknadsvärdet medan männen ägde 67 procent av marknadsvärdet. Det totala marknadsvärdet på privatpersoners aktieäggande var 1,2 biljoner kronor i slutet av 2023 (Euroclear Sweden, 2024). Motsvarande rapport i Finland år 2023 visade att andelen unika kvinnliga aktieägare var 34 procent och männen utgjorde 66 procent. Kvinnorna ägde 19 procent av marknadsvärdet medan männen ägde 81 procent av marknadsvärdet (Euroclear Finland, 2024).

Tydligt är att andelen kvinnliga aktieägare är betydligt färre än andelen män och att kvinnor äger en betydligt mindre andel av marknadsvärdet än män i både Sverige och Finland. Motsvarande siffror för Åland har inte publicerats.

2.5.3 Skillnader i månadssparande mellan kvinnor och män i Sverige och USA

Enligt en undersökning beställd av Folksam och utförd av Kantar SIFO i Sverige 2021, sparar män i genomsnitt 3 568 kronor per månad, medan kvinnor sparar en genomsnittlig summa om 2 987 kronor per månad (Folksam, 2021). En annan undersökning från år 2020, också beställd av Folksam och utförd av Kantar SIFO, visade att gapet i månadssparande mellan kvinnor och män var som störst i ålderskategorin 25-34 år. Skillnaden där utgjorde 900 kronor per månad för män jämfört med ett snitt om 500 kronor per månad för kvinnor. I denna undersökning hade kvinnor och män dock samma sparkvot, vilket var 15 procent av inkomsten (Folksam, 2020).

Det finns liknande statistik i ett pressmeddelande från banken Avanza från februari 2023. I pressmeddelandet kan det avläsas att i ålderskategorin 20-29 år sparar kvinnor 32 procent mindre än män. Gällande månadssparande var det även hos Avanza stora skillnader där kvinnor i genomsnitt sparar 1 900 kronor per månad medan den för män ligger på 2 600 kronor (Avanza, 2023a).

Swedbanks riskindex rapport 2023 visar att kvinnor sparar mindre än män även om de tjänar lika mycket. Rapporten visar också att fler män än kvinnor lägger undan över 5 000 kronor varje månad, medan kvinnor var överrepresenterade bland de som sparar mindre än 1 000 kronor månatligen (Swedbank, 2023).

Data från New York Life Wealth Watch visar betydande skillnader i sparande mellan kvinnor och män år 2022. Män sparade i genomsnitt 7 007 dollar, medan kvinnor sparade 3 146 dollar (New York Life, 2023).

Uppgifter om hur mycket kvinnor och män på Åland sparar varje månad har, så vitt författarna till denna studie vet, inte publicerats.

2.6 Skillnader mellan kvinnors och mäns sparbeteende

Många studier visar att kvinnors och mäns sparbeteende skiljer sig åt (Fisher, 2010; Fisher m.fl., 2015). Flera studier i USA visar att kvinnor är mer riskaversiva (mer ovilliga till risk) och konservativa (försiktiga) i sina investeringsval än män (Faff m.fl., 2008; Hallahan m.fl., 2004; Ricciardi, 2008). Även om detta verkar vara vedertagna och väldokumenterade antaganden, finns det också studier som nyanserar denna bild. En studie visade att när faktorer som finansiell kunskap, finansiell solvens och antal anhöriga ingår i en modell för att förutsäga finansiell risktolerans, blir faktorer som ålder och kön mindre effektiva prediktorer. Även faktorer som inkomst, utbildning, etnisk bakgrund och ägande av sitt hem kan användas för att förutse en persons finansiella risktolerans (Grable & Joo, 1999). Hanna med flera fann i sin studie inte några signifikanta skillnader i risktolerans mellan kvinnor och män (Hanna m.fl., 2001).

Det finns inte lika mycket forskning gällande skillnader i kvinnors och mäns sparbeteende från de nordiska länderna. En magisteruppsats som undersökte skillnader i kvinnors och mäns investeringsbeteende i Sverige kom fram till att kvinnor är mer riskaversiva än män (Chamoun & Dahlqvist, 2022). Även rapporter från bland annat Konsumentverket, Fondbolagens förening och Swedbank visar att kvinnor tar mindre risk än män i sitt sparande (Fondbolagens förening, 2022; Konsumentverket, 2019; Swedbank, 2023). Flera rapporter visar också att män i sitt sparande har större exponering mot aktier än kvinnor och att kvinnor har större exponering mot banksparande och fonder än män (Konsumentverket, 2019; Swedbank, 2023), något som också tyder på att män tar mer risk än kvinnor, då aktier vanligtvis ses som en mer riskfylld sparform än fonder och bankkontosparande.

Undersökningar visar också att kvinnor i större utsträckning tar hjälp vid investeringsval än män (Fondbolagens förening, 2021, 2022; Konsumentverket, 2019) och att kvinnor värderar

hållbarhet högre än män vid investeringsval (Fondbolagens förening, 2023; Konsumentverket, 2019).

2.7 Skillnader mellan kvinnors och mäns sparmål

En studie publicerad i Financial Times och utförd av Leeds Building Society visade att kvinnliga sparare var mer benägna att spara till exempelvis semester medan manliga sparare var mer benägna att amortera extra på sitt bolån (Jobson, 2016). Enligt uppgifter från den svenska banken Avanza och deras kunder, har en betydande andel kvinnor sparmål som är kopplade till bostad, pension, resor eller sparande för framtiden. För männen å andra sidan, visar data att en större andel män har sparmål som innefattar att uppnå ekonomiskt oberoende, bli miljonär eller att upphöra med arbete (Avanza, 2023b).

En studie som undersökte hur kön, civilstånd och könsnormer påverkade sparmål fann att i parförhållanden tenderar män att ha ambitiösare sparmål jämfört med kvinnor i parförhållanden, medan dessa skillnader inte existerade för ensamstående individer. Denna insikt tyder på att olika roller och normer i hemmet kan påverka hur ambitiösa sparmålen är. Möjliga orsaker till detta, som nämns i studien, är att kvinnor oftare rapporterat att de tar hand om den dagliga budgeten i hemmet, vilket kan skapa en större finansiell oro kortsiktigt, medan männen tilldelas den mer långsiktiga planeringen, vilket kan underlätta för ett mer optimistisk sparmål (Agunsoye m.fl., 2022).

En annan studie som undersökte brittiska hushåll visade att när antal sparmål eller tidsramen för sparmålen ökar, skiftar portföljerna från mer säkra tillgångar till både relativt säkra och mer riskabla tillgångar (Changwony m.fl., 2021).

I en Kantar SIFO-undersökning utförd på uppdrag av ICA Banken observerades det att en större andel kvinnor hade som huvudsakligt syfte med sparandet att känna trygghet att betala oförutsedda avgifter, medan män var överrepresenterade på alternativet att få pengarna att växa över tid (Hjelmér, 2021). En kandidatuppsats som undersökte skillnader i investeringsbeteendet mellan kvinnor och män kom fram till en liknande slutsats. En av enkätfrågorna handlade om sparmål, med sex olika alternativ att välja mellan. Resultaten visade att två av dessa alternativ var särskilt intressanta. Det visade sig att en större andel kvinnor var representerade på alternativet att spara till en buffert för oväntade utgifter eller

arbetslöshet, medan män i högre grad var representerade bland svarsalternativet att leva på passiva inkomster (Wahlström & Mardini, 2014).

2.8 Orsaker till skillnader i kvinnors och mäns sparbeteende

Trots att många studier visar på skillnader i sparbeteende mellan kvinnor och män som grupp, är det viktigt att komma ihåg att det inte nödvändigtvis behöver vara personens kön som avgör vilket sparbeteende som anammas. Resultaten från en studie baserad på nationell representativ data från USA (Survey of Consumer Finances) indikerar att könsskillnader i finansiell risktolerans förklaras av könsskillnader i inkomstosäkerhet och nettoförmögenhet (Fisher & Yao, 2017). En annan amerikansk studie visar att inkomst är signifikant och positivt relaterad till sannolikheten att spara för både kvinnor och män. Samma studie visar också att osäkerheten kring inkomsten det kommande året minskar sannolikheten för att både kvinnor och män sparar regelbundet (Fisher m.fl., 2015). Fisher fann också i sin studie från 2010 att både kvinnor och män med låg risktolerans var betydligt mindre benägna att spara regelbundet (Fisher, 2010). Då kvinnor generellt har lägre inkomster än män kan detta vara en delförklaring till att kvinnor som grupp sparar mindre och väljer att ta mindre risk än män som grupp. Detta är något som även U.S. Census Bureau är inne på i sin rapport från 2021, där de pekar på att en betydande del av skillnaderna i sparbeteende mellan kvinnor och män kan tillskrivas inkomstskillnader mellan kvinnor och män (Semega & Kollar, 2022). Dock visar en studie att även förmögna kvinnor väljer att ta mindre risk i sitt sparande än förmögna män (Baeckström m.fl., 2021).

Även i Sverige ses tecken på att inkomstskillnader kan vara en delförklaring till skillnaderna i sparbeteende mellan kvinnor och män. I Folksam's undersökning 2021, utförd av Kantar SIFO, svarade 51 procent av kvinnorna att de inte har ekonomisk möjlighet, på frågan om varför de inte har ett långsiktigt sparande. För män var motsvarande siffra 35 procent (Folksam, 2021). Dock visade Swedbanks riskindexrapport 2023 att kvinnor sparar mindre än män även om de tjänar lika mycket som män, vilket talar för att inkomstskillnader kanske inte är hela förklaringen till skillnaderna i sparbeteende mellan kvinnor och män (Swedbank, 2023).

En studie som undersökte skillnaden i finansiell riskaversion mellan kvinnliga och manliga MBA-studenter kom fram till att högre koncentration av testosteron i salivet och högre prenatal testosteronexponering var associerat med lägre riskaversion (mindre ovillighet till risk), oberoende av kön. Störst samband mellan riskaversion och testosteron sågs hos kvinnor, men könsskillnaderna i riskaversionen försvann då individer med låga koncentrationer av testosteron jämfördes. Forskarna föreslog därför att sambandet mellan testosteron och riskaversion är starkare vid lägre än vid högre testosteronkoncentrationer (Sapienza m.fl., 2009). En annan studie rapporterar dock en starkare korrelation mellan testosteron och riskaversion hos män än hos kvinnor (Apicella m.fl., 2008).

En annan faktor som tycks kunna påverka sparbeteendet hos kvinnor och män är den finansiella kunskapen. Det är väldokumenterat att kvinnor som grupp besitter lägre finansiell kompetens än män som grupp (Bucher-Koenen m.fl., 2021; Fonseca m.fl., 2012; Lind m.fl., 2020; Lusardi & Mitchell, 2008). Detta tycks gälla såväl i utvecklade länder som utvecklingsländer (Klapper & Lusardi, 2020). Almenberg och Dreber (2015) och van Rooij m.fl. (2011) visar i sina studier att skillnader i finansiell kompetens kan förklara en del av könsskillnaderna i deltagandet på aktiemarknaden (Almenberg & Dreber, 2015; van Rooij m.fl., 2011). Beckmann och Menkhoff (2008) undersökte kvinnliga fondförvaltare och kom fram till att finansiell expertis minskar könsskillnaderna i ekonomiskt beteende men skillnaderna försvinner inte helt, inte ens bland experter (Menkhoff & Beckmann, 2008). Bucher-Koenen m.fl. (2021) fann också i sin studie att en tredjedel av könsskillnaderna i finansiell kunskap kan tillskrivas skillnader i självförtroende och resten kan tillskrivas verkliga kunskapsskillnader (Bucher-Koenen m.fl., 2021).

En studie fann även att könet på investeringsrådgivaren kan ha en betydande inverkan på investeringsbeslut för kvinnliga investerare, men inte för manliga investerare. Studien visade att kvinnor med manliga rådgivare är mer riskaversiva (mer ovilliga till risk), känner sig mindre kunniga och mindre säkra på sina investeringsbeslut. De investerar också elva procentenheter mindre än kvinnor med kvinnliga rådgivare. Kvinnor med kvinnliga rådgivare däremot rapporterar den högsta risktoleransen och gör den lägsta portföljallokeringen till riskfria tillgångar över hela urvalet, inklusive män (Baeckström m.fl., 2021).

Ytterligare en orsak till skillnader i sparbeteende kan ha med normer, uppfostran, intresse och kultur att göra. En undersökning av Finansinspektionen visade att det finns signifikanta skillnader i aktieäggande mellan flickor och pojkar redan från tre års ålder, där pojkar äger aktier i högre utsträckning än flickor. Detta tyder på att föräldrar och andra vuxna i barns närhet köper aktier till pojkar oftare än till flickor. Tendenser till detta ses även i Unga Aktiesparares medlemsstatistik från 2021 där 30 procent av de som fått ett medlemskap i gåva utgörs av kvinnor och 70 procent utgörs av män (Finansinspektionen, 2022). I undersökningen av Finansinspektionen sågs också att andelen pojkar med aktieinnehav ökar tydligt under tonåren, vilket enligt författarna till rapporten kan bero på att pojkar är mer benägna att hantera sin aktieportfölj på egen hand (med föräldrarnas godkännande) och då väljer att ta mer risk (Oskarsson, 2023).

2.9 Kvinnor investerar lika bra eller bättre än män

Trots att forskning visar att kvinnor som grupp sparar mindre än män, har mindre finansiell kunskap än män och tar mindre risk i sitt sparande än män, visar undersökningar också att när kvinnor väl investerar i aktier, presterar de som grupp lika bra eller lite bättre än män som grupp. En undersökning från USA som undersökte kvinnors och mäns avkastning under en tioårsperiod (2011-2020) såg att kvinnor i snitt hade 0,4 procent högre avkastning i sina portföljer än män (Fidelity Investments, 2021). En liknande undersökning i Sverige gjord av Finansinspektionen såg att kvinnor i snitt hade 0,13 procent mer i avkastning i sina aktieportföljer än män under en 4,5-årsperiod (2018-2022). Ett förslag till förklaring till detta, som lyfts i undersökningen, är att män i högre utsträckning försöker tjäna marknaden och gör fler transaktioner än kvinnor, vilket drar ned männens avkastning. Dock sågs inte samma skillnad i avkastning mellan kvinnor och män bland mer förmögna individer (Oskarsson, 2023).

3. METOD

3.1 Design

I denna studie användes en kvantitativ forskningsansats med en enkätundersökning som metod för att samla in data. Enkäten var designad för att fånga upp data om individers inställning, beteenden och mål gentemot sparande och investeringar.

3.1.1 Kvantitativ och kvalitativ data

Kvantitativ och kvalitativ data särskiljs oftast genom att kvantitativ data består av siffror och kvalitativ data utgörs av icke-numerisk data, som exempelvis ord. Kvantitativ data är oftast något som räknas på genom att använda sig av statistiska modeller, medan kvalitativ data mer ses som något som vill tolkas och förstås. Det går förstås även att kvantifiera det kvalitativa eller försöka ta det kvalitativa ur det kvantitativa (Christensen m.fl., 2012, Kapitel 5).

3.1.2 Kvantitativ forskningsmetod

En kvantitativ studie insamlar primärt numeriska data och prioriterar kvantifiering av variabler i termer av storlek, antal och frekvens. Dessa kvantifierbara element kan objektivt analyseras och statistiskt bearbetas. I denna typ av metod undersöks vanligtvis ett urval av respondenter som representerar populationen statistiskt. Kvantitativa data samlas in strukturerat, till exempel genom frågeformulär som mestadels består av flervalfrågor. Detta innebär att det som ska studeras omvandlas till kvantitativa värden i form av siffror, vilket ibland innebär att de representerar matematiska storheter och vid andra tillfällen kvalitativa karaktäristika eller frågor, såsom attityder eller motivationsfaktorer för beteende. Dessutom genomförs studien vanligtvis vid en specifik tidpunkt, vilket innebär att forskaren inte har utfört några mätningar över tid, det vill säga att respondenterna inte har tillfrågats vid olika tidpunkter (Christensen m.fl., 2012, Kapitel 5, 12).

3.2 Datainsamlingsmetod

3.2.1 Olika typer av datainsamlingsmetoder

Val av datainsamlingsmetod beror på vilken forskningsmetod som används. I kvalitativa studier används ofta berättelser, intervjuer, fokusgrupper, fallstudier och observationer som

datainsamlingsmetoder. I kvantitativa studier är enkäter, offentlig statistik, medicinska journaler, laboratorievärden och strukturerade intervjuer vanliga datainsamlingsmetoder (Olsson & Sörensen, 2021).

3.2.2 Enkät som datainsamlingsmetod

En enkät är ett verktyg för insamling av primärdata, alltså ny information som samlas in. Enkäten kan ha både öppna och slutna frågor. Den kan användas för att samla information från enskilda individer, grupper eller organisationer och kan distribueras på olika sätt som via internet, e-post, olika samtal eller delas ut i exempelvis allmänna folksamlingar. Enkäten kan antingen fyllas i av respondenten själv eller av den som intervjuar. Vid utformning av en enkät är det viktigt att tänka på standardisering och strukturering för att göra svarssituationen så lika som möjligt för alla respondenter. Grad av strukturering handlar om i vilken omfattning respondentens svarsalternativ önskas styras (Christensen m.fl., 2012, Kapitel 6, 8).

Då en enkätundersökning ska utformas kräver det noggrann planering och förberedelse, inklusive testning av frågorna. Det är nödvändigt att ha en klar förståelse för enkätens syfte vid utformningen och valet av frågor. Dessutom behöver ordningsföljden av frågorna och svarsalternativen bestämmas samt hur respondenten ska besvara de ställda frågorna. Enkäter är särskilt användbara då respondenterna är många och geografiskt utspridda. Är respondenterna nära och ämnet kräver ett besök är en intervju att föredra (Christensen m.fl., 2012, Kapitel 8).

Enkät som metod för datainsamling har flera fördelar, exempelvis dess breda räckvidd, möjligheten att vara anonym vilket kan vara bra speciellt vid känsliga frågor, standardiserade frågor, att det är kostnadseffektivt samt att det inte är en intervjuareffekt som kan påverka respondentens svar. Emellertid finns det också nackdelar, såsom potentiellt låga svarsfrekvenser, begränsat djup på grund av förutbestämda frågor och svårigheter med att förklara oklarheter då enkäten fylls i. Specifikt för webbenkäter är fördelarna även att det är snabbt att svara och att det underlättar datainmatning (Christensen m.fl., 2012, Kapitel 8).

3.2.3 Denna studies datainsamlingsmetod

Författarna valde enkät som datainsamlingsmetod trots dess nackdelar eftersom det är ett tids- och kostnadseffektivt sätt att sprida enkäten till många. Enkäten delades via författarnas

sociala medier (Facebook och LinkedIn), eftersom det var det mest praktiska och minst resurskrävande sättet för att nå många respondenter. Då enkäten delades uppmanades mottagarna att sprida den vidare inom sina egna nätverk. Denna metod valdes med tanke på att studien genomfördes som en del av en uppsats på grundnivå och i syfte att samla in så många enkätsvar som möjligt, givet författarnas begränsade resurser.

3.3 Urval

Vid insamling av ny data, så kallad primärdata, bör målpopulationen identifieras och ett urval för undersökning väljas, istället för att undersöka hela populationen. Ett urval kan ge mer tid för varje respondent, vilket möjliggör mer detaljerad information. Det finns två typer av urval, sannolikhetsurval och icke-sannolikhetsurval. I ett sannolikhetsurval väljs varje respondent slumpmässigt, där alla har en given chans att komma med, medan chansen i ett icke-sannolikhetsurval inte kan förutses då urvalet inte sker slumpmässigt (Christensen m.fl., 2012, Kapitel 7).

Urvalet kan aldrig exakt motsvara populationen, vilket påverkar undersökningens resultat och dess generaliserbarhet i någon grad. Det är därför viktigt att beakta urvalets fel och brister, som ramfel och bortfallsfel. Med ramfel menas att urvalet som undersöks inte perfekt matchar populationen. Ramfel kan delvis bestå av under- eller övertäckning. Med övertäckning menas att respondenter som egentligen inte borde ha varit med deltar eller att vissa respondenter räknas mer än en gång. Vid undertäckning sker det motsatta, respondenter som borde varit med saknas. Ett exempel på detta är om undersökningen sker digitalt, de personer som saknar internet har inte samma förutsättningar att delta även om de ingår i målpopulationen (Christensen m.fl., 2012, Kapitel 7).

Ett annat vanligt fel är bortfallsfel, det uppstår när vissa personer väljer att inte delta i en undersökning. Om de personer som väljer att inte delta skiljer sig på något sätt från de som väljer att delta, kan det leda till att resultaten blir missvisande. Detta beror på att de personer som svarar inte är representativa för hela målpopulationen. Därför är det viktigt att minimera bortfallet och att analysera eventuella skillnader mellan de som svarar och de som inte gör det (Christensen m.fl., 2012, Kapitel 7).

3.3.1 Olika typer av urvalsmetoder

Det finns flera olika typer av urvalsmetoder. En gemensam nämnare är att ett större urval ger bättre överensstämmelse med populationen. Bland de två huvudtyperna av urval, det vill säga sannolikhetsurval och icke sannolikhetsurval, finns det flera sätt att göra det på - alla med sina för- och nackdelar. Exempel på sannolikhetsurval, där varje enhet väljs på ett slumpmässigt sätt, är systematiskt urval, obundet slumpmässigt urval, stratifierat urval, klusterurval och flerstegsurval. När det gäller icke-sannolikhetsurval, som inte utförs slumpmässigt, kan dessa vara strategiskt urval, bekvämlighetsurval, kvoturval, uppsökande urval, självurval och påstana urval (Christensen m.fl., 2012, Kapitel 7).

3.3.2 Denna studies urvalsmetod

I denna undersökning använde författarna sig av ett icke-sannolikhetsurval, mer specifikt ett bekvämlighetsurval. Denna metod är tids- och kostnadseffektiv och riktar sig till de mest lättillgängliga personerna. Författarna uppmuntrade också deltagarna att sprida enkäten vidare, vilket gjorde urvalet till ett snöbollsurval. Detta kan leda till fler svar och engagera personer som vanligtvis inte deltar i undersökningar (SurveyMonkey, u.å.). Det är dock viktigt att notera att snöbollsurval kan introducera ytterligare systematiska fel (Parker m.fl., 2019).

Inklusionskriteriet för studien var att respondenterna skulle vara bosatta på Åland och 18 år fyllda, medan exklusionskriteriet var personer bosatta utanför Åland samt minderåriga.

3.4 Genomförande

Författarna till denna uppsats började arbetet med att söka teorier och läsa in sig på ämnet som skulle studeras. Efter detta utformades, med inspiration från andra liknande studiers enkätfrågor, ett elektroniskt frågeformulär via Google Forms med sjutton stycken frågor (bilaga 2). Fem av frågorna var bakgrundsfrågor och tolv var frågor om sparande och sparbetende. Innan enkäten skickades ut till målgruppen testades den på några utvalda personer, för att kontrollera att frågorna uppfattades på det sätt som det var tänkt och för att inhämta ändrings- och förbättringsförslag.

Den 28 februari 2024 postades frågeformuläret på författarnas egna Facebook- och LinkedIn-sidor med information om studien, frågorna och en uppmaning/önskan om att

personer som är 18 år eller äldre och bosatta på Åland skulle delta i studien. Författarna bad även sina kontakter på plattformarna att dela studien vidare i sina egna nätverk. Den 7 mars gjordes en påminnelse om frågeformuläret i samma kanaler som tidigare och den 14 mars 2024 sparades datan från svaren på frågorna ner för att kunna börja bearbetas. Tiden för insamlandet av data var alltså femton dygn. Totalt samlades svar från 294 personer in. 282 av dessa var bosatta på Åland och 18 år eller äldre och av dessa var 184 kvinnor (65,25 procent och 98 var män (34,75 procent). Mer utförlig demografisk fakta om respondenterna presenteras i bilaga 3.

3.5 Databearbetning

3.5.1 Oberoende variabler och beroende variabler

Oberoende variabler är variabler som påverkar de beroende variablerna i en undersökning. Oftast uppstår den oberoende variabeln tidsmässigt före den beroende variabeln (Olsson & Sörensen, 2021, s. 121–123). I denna studie var kön den oberoende variabeln och sparkvot, sparform, sparmål och inställning till risk var de beroende variablerna som författarna valde att undersöka och som antogs påverkas av den beroende variabeln kön. Utifrån de beroende variablerna har frågor som direkt eller indirekt kan kopplas till dessa utformats i enkäten. Sparkvot, sparformer och sparmål har genom direkta frågor (fråga 8-11 och fråga 13 i bilaga 2) analyserats i förhållande till kön. Inställning till risk har genom direkta och indirekta frågor kring inställning till risk (fråga 14-17 i bilaga 2) samt genom en fråga om huvudsaklig fondtyp (fråga 12 i bilaga 2) analyserats i förhållande till kön. Olika fondtyper anses olika riskfyllda och genom att undersöka vilka fondtyper respektive kön föredrar är det möjligt att dra slutsatser om eventuella skillnader i inställningen till risk hos könen.

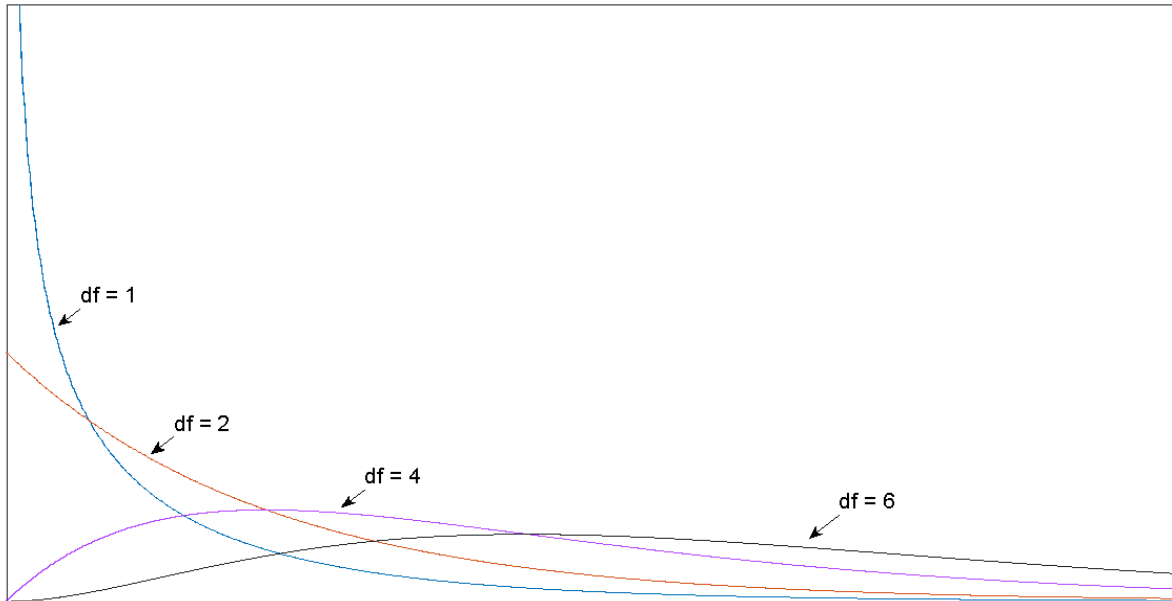
3.5.2 Analys av korstabeller med chi-två-test

Ett chi-två-test (χ^2 -test) för oberoende (*engelska: Chi-square test for independence*) är ett verktyg som används för att jämföra om det finns signifikanta skillnader mellan en faktisk fördelning i ett urval och en förväntad fördelning. Detta test användes tillsammans med korstabeller för att analysera oberoende variabler (faktorer/grupper) i enkätundersökningen. Chi-två-testet är ett statistiskt test som ofta tillämpas inom samhälls- och beteendevetenskap. Testet används för att undersöka om det finns en verklig skillnad mellan två eller flera

grupper. Detta test kan avgöra om skillnaderna kan förklaras av slumpen, eller om de är signifikanta nog för att betraktas som verkliga (Byström & Byström, 2017, Kapitel 11).

Korstabeller är enligt Körner och Wahlgren (2015) ett tydligt sätt att redovisa och testa skillnader i två grupper variabler. Korstabeller är datatabeller som visar ett observerat värde och ett förväntat värde. Det observerade värdet är det faktiska värdet som respondenterna i undersökningen angett och det förväntade värdet är det värde som respondenterna borde ha angett, ifall det inte fanns några skillnader mellan grupperna. Det förväntade värdet kan beräknas ur datatabellen genom att ta $radsumma * kolumnsumma / n$, där n är totala antalet observationer, se exempel i bilaga 4. För att analysera data med korstabeller får inget förväntat värde vara mindre än *ett* och av samtliga förväntade värden får maximalt 20 procent vara mindre än *fem* (Körner & Wahlgren, 2015, Kapitel 9). På några frågor i studien valde författarna att slå ihop flera svars kategorier, då det förväntade värdet i vissa kategorier var under *fem* och då det sammanlagda antalet kategorier med förväntade värden under *fem* annars hade överstigit 20 procent. Detta är i enlighet med tillvägagångssättet som beskrivs i boken Statistisk Dataanalys (Körner & Wahlgren, 2015, Kapitel 9). På så sätt uppfylldes kraven och testet kunde användas. För att på ett enkelt sätt strukturera upp datan i korstabeller användes i detta arbete Google Kalkyl.

Chi-två-fördelningar är en familj av fördelningar som endast har positiva värden och är skeva åt höger. Hur fördelningen ser ut bestäms av antalet frihetsgrader, se figur 1. Ju fler svars kategorier en fråga har, desto fler frihetsgrader i testet. Eftersom chi-två-värdet alltid är positivt, kommer de mest extrema värdena att ligga i den högra svansen av chi-två-fördelningen. När antalet frihetsgrader ökar blir kurvan mindre snedvriden, och större värden blir mer sannolika. Antalet frihetsgrader räknas ut genom att ta korstabellens *antal rader minus ett, multiplicerat med antal kolumner minus ett* (Moore m.fl., 2015, Kapitel 25). Vanligen kan inte samband utläsas med chi-två-test (Körner & Wahlgren, 2015, Kapitel 9). Det är med andra ord inte relevant för detta arbete huruvida testet är ensidigt eller tvåsidigt.

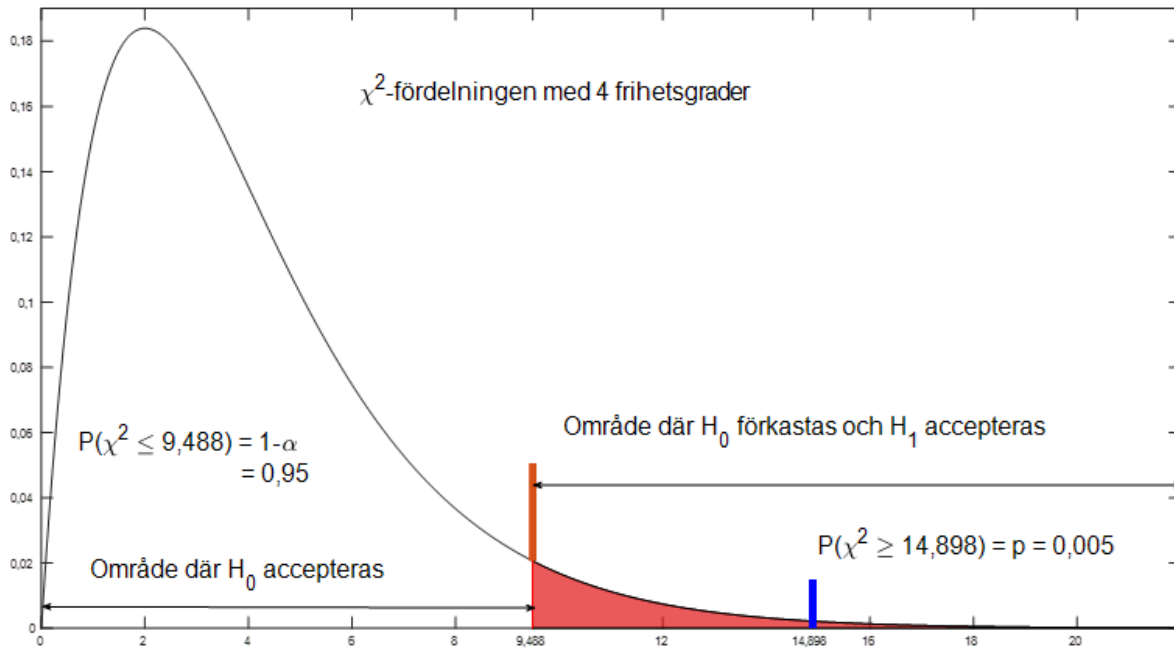
Figur 1. Variation av chi-två-fördelningar beroende på antalet frihetsgrader (df), diagrammet är skapat med hjälp av mjukvaran MATLAB (Chi-Square Distribution, u.å.).

För att räkna ut chi-två-värdet (värdet som avgör om de observerade skillnaderna är statistiskt signifikanta), kvadreras differensen mellan observerat värde minus förväntat värde, för att sedan divideras med förväntat värde, se formel 1. Detta görs för varje observation och resultaten läggs sedan ihop (Körner & Wahlgren, 2015, Kapitel 9).

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E}$$

Formel 1. Chi-två formel. O = observerat värde (observed), E = förväntat värde (expected) (Moore m.fl., 2015).

För att bestämma det kritiska värdet för chi-två-testet (det tröskelvärde som chi-två-värdet måste överstiga för att det ska vara en signifikant skillnad, se figur 2) kan en tabell för chi-två-fördelning användas. I tabellen väljs rad baserat på antalet frihetsgrader och kolumn baserat på den valda signifikansnivån. Där raden och kolumnen möts, kan det kritiska värdet utläsas. I detta arbete har testerna utförts i Google Kalkyl, där dessa värden kan beräknas med hjälp av funktioner i programmet. Då chi-värdet är större än det kritiska värdet kan alltså signifikanta skillnader påvisas, detta benämns också som att nollhypotesen (hypotesen om att inga skillnader finns) förkastas (Körner & Wahlgren, 2015).

Figur 2. χ^2 -fördelningen för riskfråga 2 med 4 frihetsgrader. Med markörer vid kritiskt värde i rött och testvariabel (χ^2) i blått.

P-värde är ett mått som anger hur sannolikt det är att en observation är en slump. I detta arbete har författarna valt att analysera datan med en signifikansnivå α (alfa) på 0,05. Alfa är sannolikheten för att felaktigt förkasta nollhypotesen när den är sann. Detta innebär att vi är villiga att acceptera en fem procentig risk att dra en felaktig slutsats om att resultatet är signifikant, även om det egentligen kan förklaras av en ren slump. För att inte felaktigt förkasta nollhypotesen när den är sann, med en signifikansnivå alfa på 0,05, behöver P-värdet vara mindre än eller lika med 0,05 (Körner & Wahlgren, 2015). Chi-värdets förhållande till det kritiska värdet är direkt kopplat till P-värdets förhållande till signifikansnivån alfa, vilket innebär att då chi-värdet är större än det kritiska värdet, kommer P-värdet att vara mindre än eller lika med alfa. Båda dessa scenarion innebär alltså att nollhypotesen kan förkastas.

3.6 Etiska överväganden

I denna undersökning tog författarna hänsyn till etiska aspekter genom att säkerställa att alla respondenter deltog anonymt. Ingen insamling av personuppgifter som e-postadresser eller liknande samlades heller in. Respondenterna informerades om syftet med undersökningen. Ett etiskt övervägande var frågan om kön, där författarna valde att förutom att ha svarsalternativen "Kvinna" och "Man", även inkludera alternativen "Annat" samt "Vill ej

svara” för att respektera alla olika könsidentiteter och respondenternas integritet. Eventuella respondenter som skulle komma att välja alternativet “Annat” eller “Vill ej svara” planerades dock att exkluderas ur undersökningen, då den handlar om en jämförelse mellan just kvinnor och män. Detta behövdes däremot inte göras då ingen valde alternativet “Annat” eller “Vill ej svara”.

Författarna tog även hänsyn till att vissa frågor i undersökningen, som till exempel frågor om månadsinkomst, kunde vara känsliga för vissa respondenter. Trots att undersökningen var anonym, valde författarna på sådana frågor att inkludera alternativet “Vill ej svara” för att respektera detta och ge respondenterna större kontroll över vilken information de ville dela med sig av.

Dessa överväganden är i linje med ESOMAR:s fundamentala principer för marknads-, opinions- och samhällsforskning, som betonar transparens, dataskydd och etiskt uppförande (ICC, 2016). Genom att delta i en frivillig undersökning har respondenterna gett sitt samtycke till insamling av deras svar på ett underförstått sätt. För framtida studier kan det vara bra att ännu tydligare begära samtycke, till exempel genom att respondenterna får kryssa i om de ger samtycke eller inte.

4. RESULTAT

Nedan presenteras resultaten från enkätundersökningen. Resultatet från varje enkätfråga som ger svar på arbetets frågeställningar presenteras separat under egna rubriker genom ett stapeldiagram och en tabell, följt av en resultatdiskussion för varje fråga. Resultatdiskussionen för frågorna gällande risk har sammanfattas i ett och samma stycke. Författarna har valt att analysera datan med en signifikansnivå α (alfa) på 0,05. Resultaten har i vissa fall varit signifikanta även vid en lägre signifikansnivå, varför signifikansen (P-värdet) i tabellerna har förtydligats med stjärnor, där * = signifikansnivå $\leq 0,05$, ** = signifikansnivå $\leq 0,01$, *** = signifikansnivå $\leq 0,001$. Resultatet från de frågor som inte direkt ger svar på arbetets frågeställningar, men ändå är intressanta för ämnet, presenteras i bilaga 5.

4.1 Sparkvot

Enkätfrågan löd: "Ungefär hur stor del av din inkomst efter skatt (nettoinkomst) går till sparande/investeringar?" och syftade till att ge svar på frågeställning 1: "Finns det skillnader i sparkvot mellan kvinnor respektive män bosatta på Åland?". Totalt antal giltiga svar var 282 stycken. Då det var för få svar i kategorierna "41-50 %" och "Över 50 %" gick det inte att undersöka signifikansen genom ett chi-två-test för denna fråga. För att ändå kunna undersöka signifikansen med chi-två-test valde författarna att slå ihop kategorierna "41-50 %" och "Över 50 %" till en ny kategori som döptes till "Över 41 %". Nedan presenteras resultatet med den nya kategorin.

Nollhypotes (H0): Det finns ingen skillnad mellan kvinnor och män gällande sparkvot.

Alternativ hypotes (H1): Det finns en skillnad mellan kvinnor och män gällande sparkvot.

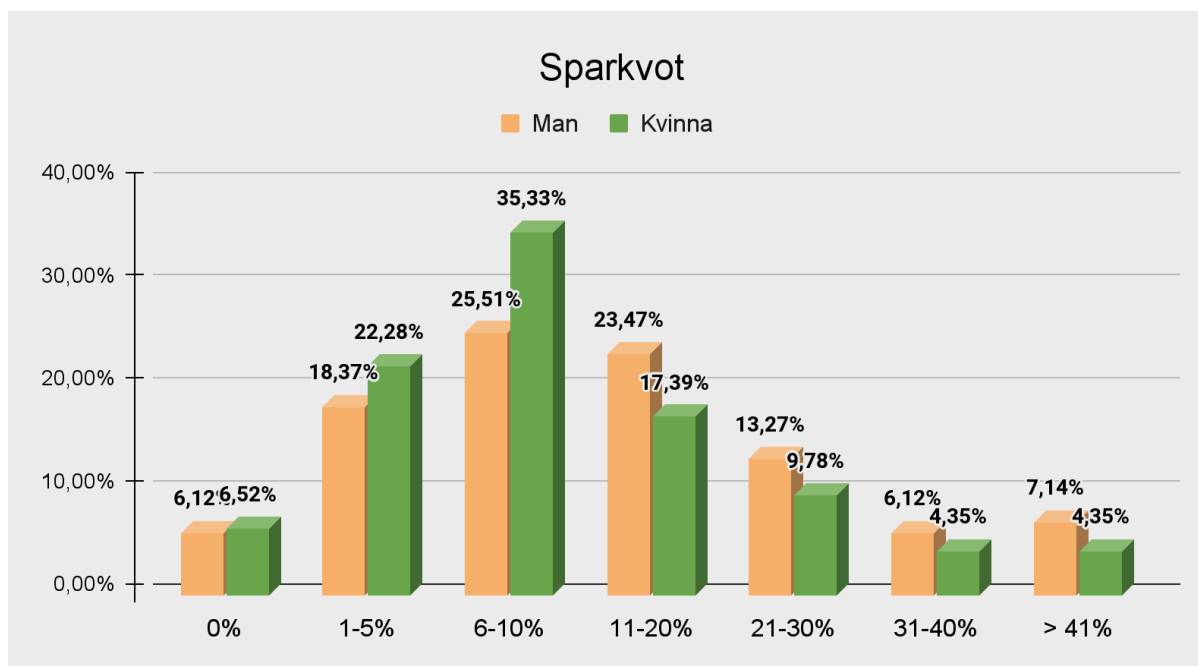

Diagram 1. Sparkvot för kvinnor respektive män bosatta på Åland.

Tabell 1. Sparkvot för kvinnor respektive män bosatta på Åland. ($P=0,460$ indikerar på att det inte är signifikant skillnad.)

Frihetsgrader	Testvariabel (χ^2)	Kritiskt värde (vid $\alpha = 0,05$)	P-värdet	Resultat
6	5,676	12,592	0,460	Icke signifikant

Denna tabell tyder på att H_0 accepteras, vilket betyder att det inte finns någon signifikant skillnad mellan kvinnor och män bosatta på Åland när det gäller sparkvot, då testvariabeln för 6 frihetsgrader är mindre än det kritiska värdet och då P-värdet är större än signifikansnivå α (alfa) 0,05.

4.1.1 Resultatdiskussion

Detta resultat går i linje med Folksam's undersökning 2020 som inte heller visade någon skillnad i sparkvot mellan kvinnor och män (Folksam, 2020). Dock går det emot Swedbank's riskindex rapport 2023 som visade att kvinnor sparar mindre än män även om de tjänar lika mycket som män (Swedbank, 2023). I stapeldiagrammet ovan kan noteras att kvinnor tycks vara något mer representerade i de lägre sparkvoterna (0-10 %) medan männen verkar vara något mer representerade i de högre sparkvoterna (11- >41 %). Det är dock viktigt att poängtera att definitiva slutsatser inte kan dras av detta då signifikanta skillnader mellan kvinnors och mäns sparkvot inte kunde observeras i undersökningen. P-värdet på 0,46

indikerar en 46 procentig sannolikhet att de observerade skillnaderna i stapeldiagrammet kan vara ett resultat av en slumpmässig variation.

4.2 Sparform

Enkätfrågan löd: "Vilken av följande sparformer lägger du mest pengar på?" och syftade till att ge svar på frågeställning 2: "Finns det skillnader i vilken sparform kvinnor respektive män bosatta på Åland huvudsakligen använder?". Totalt antal giltiga svar var 271 stycken. Då det var för få svar i kategorierna "Amorterar på övriga lån", "Köper börshandlade fonder (ETF:er)", "Investerar pengarna i mitt företag", "Investerar i fastigheter" och "Annat" gick det inte att undersöka signifikansen genom ett chi-två-test för denna fråga. För att ändå kunna undersöka signifikansen med chi-två-test valde författarna att slå ihop kategorin "Amorterar på övriga lån" och kategorin "Amorterar på mitt bostadslån" och bilda en ny kategori som döptes till "Amorterar på lån". Författarna valde även att slå ihop kategorin "Köper börshandlade fonder (ETF:er)" med kategorin "Köper fonder" och att slå ihop kategorin "Investerar pengarna i mitt företag" och "Investerar i fastigheter" med kategorin "Annat". Nedan presenteras resultatet med de modifierade kategorierna.

Nollhypotes (H0): Det finns ingen skillnad mellan kvinnor och män gällande huvudsaklig sparform.

Alternativ hypotes (H1): Det finns en skillnad mellan kvinnor och män gällande huvudsaklig sparform.

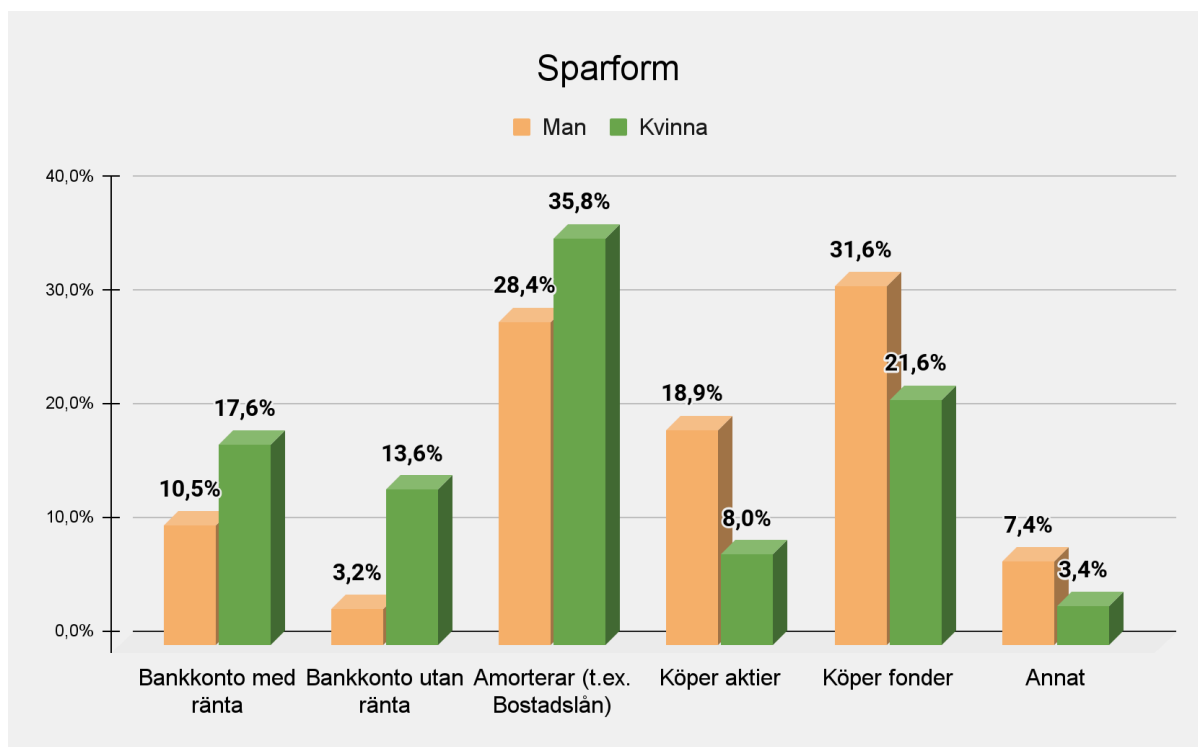

Diagram 2. Vilken sparform kvinnor respektive män bosatta på Åland lägger mest pengar på.

Tabell 2. Vilken sparform kvinnor respektive män bosatta på Åland lägger mest pengar på. (P-värdet under 0,001 indikerar att det är statistiskt signifikant).

Frihetsgrader	Testvariabel (χ^2)	Kritiskt värde (vid $\alpha = 0,05$)	P-värdet	Resultat
5	20,641	11,070	< 0,001***	Signifikant skillnad

Denna tabell tyder på att H0 förkastas och H1 accepteras, vilket betyder att det finns en signifikant skillnad mellan kvinnor och män bosatta på Åland när det gäller huvudsaklig sparform, då testvariabeln för 5 frihetsgrader är större än det kritiska värdet och då P-värdet är mindre än signifikansnivå α (alfa) 0,05.

4.2.1 Resultatdiskussion

Detta resultat går i linje med tidigare forskning som visar att det finns skillnader mellan vilka sparformer kvinnor och män föredrar (Faff m.fl., 2008; Fondbolagens förening, 2022; Hallahan m.fl., 2004; Konsumentverket, 2019; Ricciardi, 2008; Swedbank, 2023). I detta arbetes undersökning finns både kvinnor och män representerade i alla sparformer men noterbart är att en större andel kvinnor än män är representerade i kategorierna bankkonto med och utan ränta, medan en större andel män än kvinnor är representerade i kategorierna

aktier och fonder. Detta går i linje med tidigare forskning som visar att kvinnor tenderar att välja mer trygga alternativ för sparande som till exempel bankkonto, medan män tenderar att välja sparformer som är förknippade med en högre risk, såsom aktier och fonder (Faff m.fl., 2008; Fondbolagens förening, 2022; Hallahan m.fl., 2004; Konsumentverket, 2019; Ricciardi, 2008; Swedbank, 2023).

4.3 Sparmål

Enkätfrågan löd: "Vilken är den enskilt viktigaste anledningen till att du sparar/investerar?" och syftade till att ge svar på frågeställning 3: "Finns det skillnader i vilket sparmål som är viktigast för kvinnor respektive män bosatta på Åland?". Totalt antal giltiga svar var 282 stycken. Då det var för få svar i kategorierna "Konsumera mer i framtiden", "Hobby/för att det är roligt" och "Annat" gick det inte att undersöka signifikansen genom ett chi-två-test för denna fråga. För att ändå kunna undersöka signifikansen med chi-två-test valde författarna att slå ihop kategorierna "Konsumera mer i framtiden" och "Hobby/för att det är roligt" med kategorin "Annat". Nedan presenteras resultatet med de ihopslagna kategorierna.

Nollhypotes (H0): Det finns ingen skillnad mellan kvinnor och män gällande enskilt viktigaste sparmål.

Alternativ hypotes (H1): Det finns en skillnad mellan kvinnor och män gällande enskilt viktigaste sparmål.

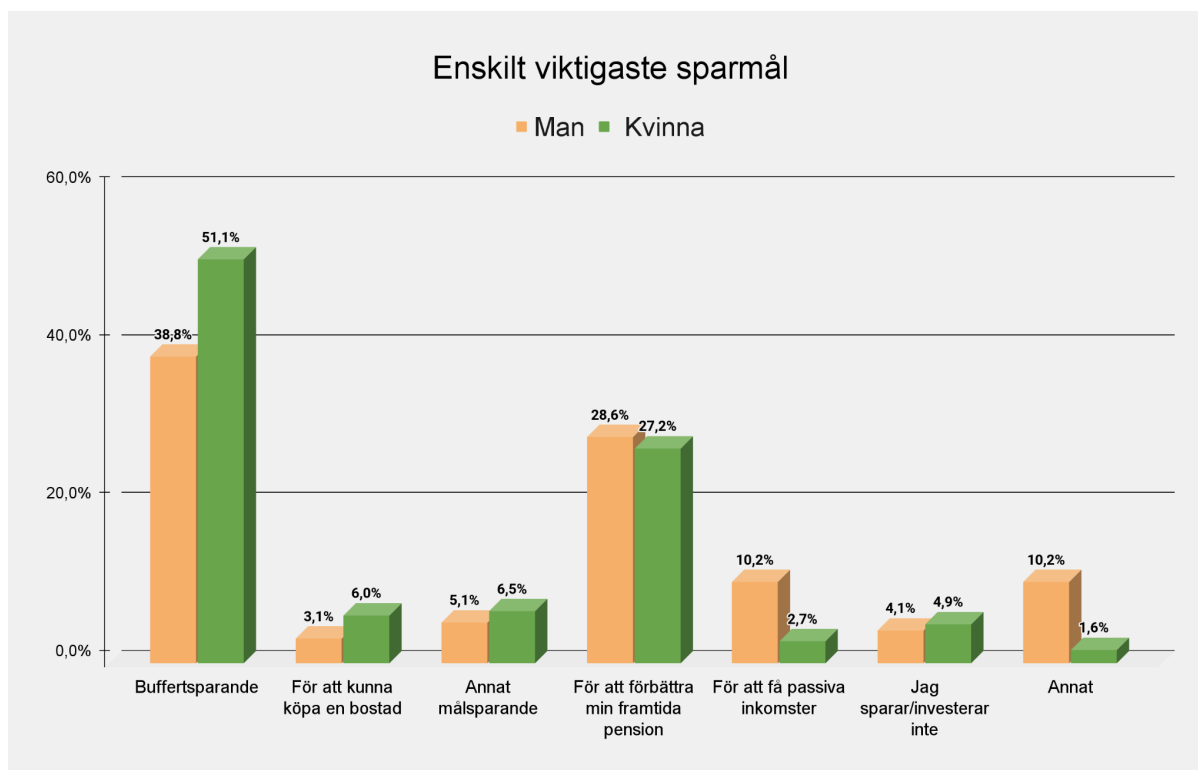

Diagram 3. Viktigaste sparmål för kvinnor respektive män bosatta på Åland.

Tabell 3. Viktigaste sparmål för kvinnor respektive män bosatta på Åland. (P-värde mindre än 0,002 indikerar att det är statistiskt signifikant.)

Frihetsgrader	Testvariabel (χ^2)	Kritiskt värde (vid $\alpha = 0,05$)	P-värdet	Resultat
6	20,450	12,592	0,002**	Signifikant skillnad

Denna tabell tyder på att H_0 förkastas och H_1 accepteras, vilket betyder att det finns en signifikant skillnad mellan kvinnor och män bosatta på Åland gällande enskilt viktigaste sparmål, då testvariabeln för 6 frihetsgrader är större än det kritiska värdet och då P-värdet är mindre än signifikansnivå α (alfa) 0,05.

4.3.1 Resultatdiskussion

Detta resultat går i linje med tidigare forskning och undersökningar som visar att det finns skillnader mellan kvinnors och mäns sparmål (Avanza, 2023b; Hjelmér, 2021; Jobson, 2016; Wahlström & Mardini, 2014). I detta arbetes undersökning finns både kvinnor och män representerade i kategorin buffertsparande. Noterbart är dock att en större andel kvinnor än män har valt buffertsparande som viktigaste anledning till sitt sparande. Detta är i linje med resultatet från en Kantar SIFO-undersökning på uppdrag av ICA-banken som visade att en

större andel kvinnor hade som huvudsakligt syfte med sparandet att känna trygghet att betala oförutsedda avgifter (Hjelmér, 2021). Även en kandidatuppsats som undersökte skillnader i investeringsbeteende mellan kvinnor och män såg att kvinnor i högre grad var representerade bland svarsalternativet att spara till en buffert (Wahlström & Mardini, 2014).

I detta arbetes undersökning har kvinnor och män i närmast lika stor utsträckning valt "För att förbättra min framtida pension" som viktigaste anledning till sitt sparande. Detta är inte helt i linje med en undersökning från Avanza som visade att kvinnor är överrepresenterade i sparmålen Pension, Bostad, Framtid och Resa medan män är överrepresenterade i sparmålen Miljonär, Ekonomiskt oberoende och Sluta jobba (Avanza, 2023b). Det är dock inte säkert att det går att jämföra resultaten från denna fråga med resultaten från Avanzas undersökning, då undersökningarna kan vara gjorda på olika sätt. I vår enkätundersökning var det på denna fråga endast möjligt att välja ett svarsalternativ medan det är möjligt att det i Avanzas undersökning gick att välja flera svarsalternativ. Denna misstanke uppstår då vi i detta arbete även hade en fråga om anledningarna/målen med sparandet, där det var möjligt att välja flera svarsalternativ, och resultatet från denna fråga liknar resultatet från Avanzas undersökning mer. Resultatet från denna flervalsfråga i vår undersökning visade att kvinnor var något mer överrepresenterade i sparmålskategorierna Pension, Bostad (mycket liten skillnad), Konsumera mer i framtiden och Målsparande och männen var något mer överrepresenterade i sparmålskategorierna Buffert (mycket liten skillnad), För att få passiva inkomster, För att det är roligt/hobby och Jag sparar/investerar inte (mycket liten skillnad). Utformningen av den frågan och svarsalternativen gjorde det svårt att testa statistiskt signifikanta skillnader mellan kvinnor och män, varför resultatet från denna fråga redovisas i diagram 9 i bilaga 5.

I övriga svarskategorier för frågan "Vilken är den enskilt viktigaste anledningen till att du sparar/investerar?" var antalet svar för få för att kunna dra några slutsatser om trender i skillnader mellan kvinnor och män.

4.4 Inställning till risk

4.4.1 Riskvillighet

Enkätfrågan löd: "Vilket av nedanstående påståenden passar bäst in på dig gällande sparande/investeringar?". Det fanns fem svarsalternativ på olika risknivåer samt alternativet

“Vet ej”. Se de exakta svarsalternativen i diagrammet nedan. Frågan syftade till att ge svar på frågeställning 4: “Finns det skillnader i inställning till risk inom sparande för kvinnor respektive män bosatta på Åland?”. Totalt antal giltiga svar var 282 stycken.

Nollhypotes (H0): Det finns ingen skillnad mellan kvinnor och män gällande inställning till risk.

Alternativ hypotes (H1): Det finns en skillnad mellan kvinnor och män gällande inställning till risk.

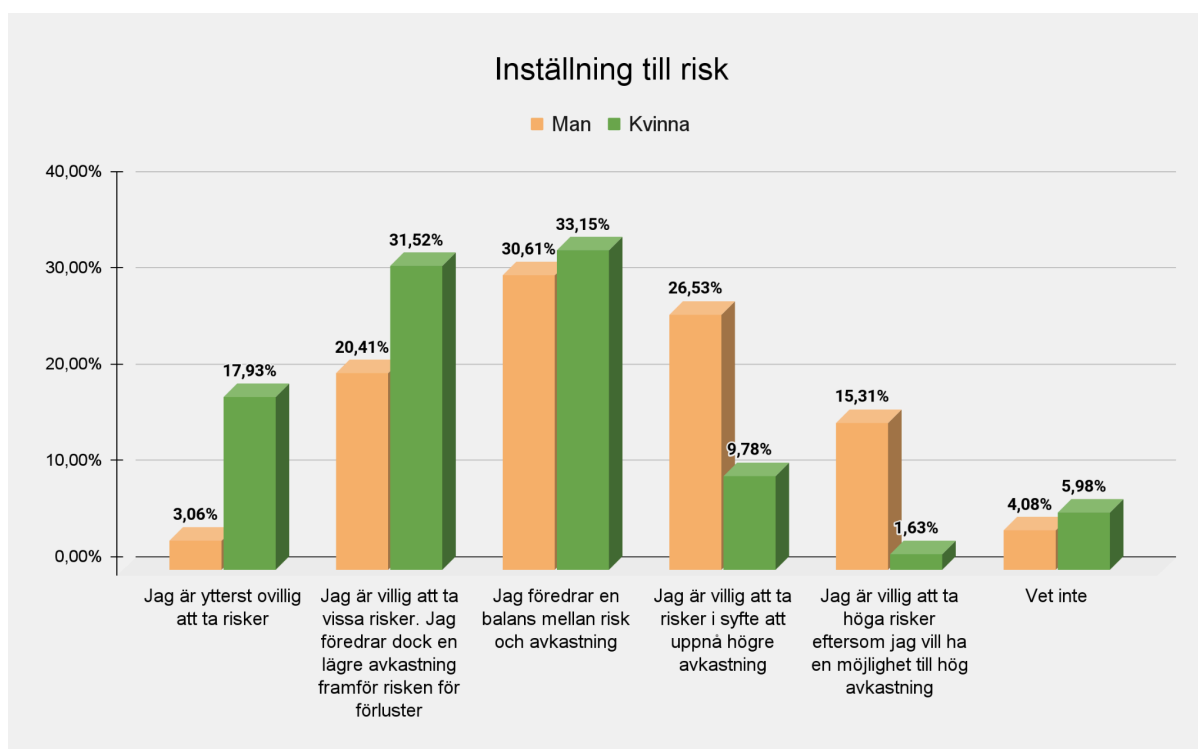

Diagram 4. Riskfråga 1. Inställning till risk inom sparande för kvinnor respektive män bosatta på Åland.

Tabell 4. Riskfråga 1. Inställning till risk inom sparande för kvinnor respektive män bosatta på Åland. (P-värde mindre än 0,001 indikerar att det är statistiskt signifikant).

Frihetsgrader	Testvariabel (χ^2)	Kritiskt värde (vid $\alpha = 0,05$)	P-värdet	Resultat
5	44,727	11,071	< 0,001***	Signifikant skillnad

Denna tabell tyder på att H0 förkastas och H1 accepteras, vilket betyder att det finns en signifikant skillnad mellan kvinnor och män bosatta på Åland gällande inställning till risk, då

testvariabeln för 5 frihetsgrader är större än det kritiska värdet och då P-värdet är mindre än signifikansnivå α (alfa) 0,05.

4.4.2 Beteende vid marknadsnedgång

Enkätfrågan löd: “Om du äger eller hade ägt aktier eller fonder och marknaden som helhet går ner, hur skulle du agera då?”. Det fanns fyra svarsalternativ med ageranden på olika risknivåer samt alternativet “Vet ej”. Se de exakta svarsalternativen i diagrammet nedan. Frågan syftade till att ge svar på frågeställning 4: “Finns det skillnader i inställning till risk inom sparande för kvinnor respektive män bosatta på Åland?”. Totalt antal giltiga svar var 282 stycken.

Nollhypotes (H0): Det finns ingen skillnad mellan kvinnors och mäns inställning till investeringsbeteende då marknaden som helhet går ner.

Alternativ hypotes (H1): Det finns en skillnad mellan kvinnors och mäns inställning till investeringsbeteende då marknaden som helhet går ner.

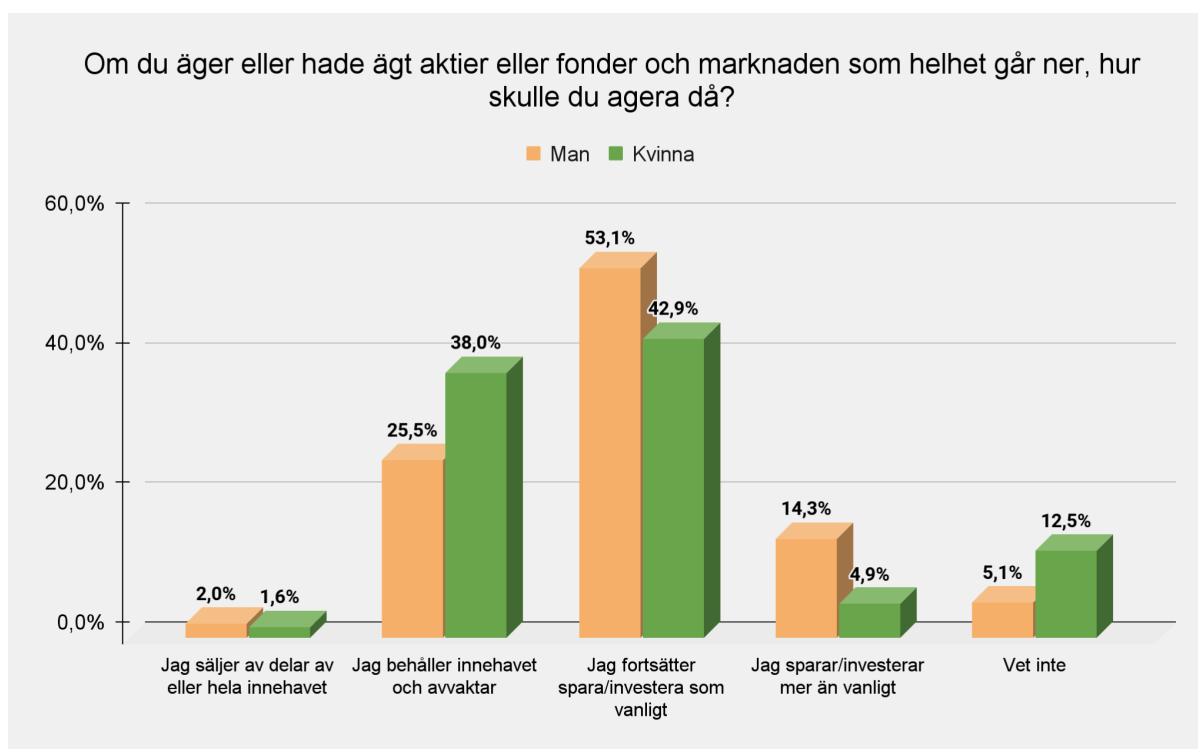

Diagram 5. Riskfråga 2. Inställning till investeringsbeteende hos kvinnor respektive män bosatta på Åland.

Tabell 5. Riskfråga 2. Inställning till investeringsbeteende för kvinnor respektive män bosatta på Åland. (P-värde mindre än 0,005 indikerar att det är statistiskt signifikant).

Frihetsgrader	Testvariabel (χ^2)	Kritiskt värde (vid $\alpha = 0,05$)	P-värdet	Resultat
4	14,898	9,488	0,005**	Signifikant skillnad

Denna tabell tyder på att H0 förkastas och H1 accepteras, vilket betyder att det finns en signifikant skillnad mellan kvinnor och män bosatta på Åland gällande inställning till investeringsbeteende då marknaden som helhet går ner, då testvariabeln för 4 frihetsgrader är större än det kritiska värdet och då P-värdet är mindre än signifikansnivå α (alfa) 0,05. Denna observation har illustrerats tidigare som ett exempel i Figur 2.

4.4.3 Riskaversion

Enkätfrågan löd: "Vilket av nedanstående påståenden passar bäst in på dig gällande sparande/investeringar?". Det fanns två svarsalternativ där ena kan betraktas som riskaversivt och det andra som riskvilligt, samt alternativet "Vet ej". Se de exakta svarsalternativen i diagrammet nedan. Frågan syftade till att ge svar på frågeställning 4: "Finns det skillnader i inställning till risk inom sparande för kvinnor respektive män bosatta på Åland?". Totalt antal giltiga svar var 282 stycken.

Nollhypotes (H0): Det finns ingen skillnad mellan kvinnor och män gällande inställning till risk.

Alternativ hypotes (H1): Det finns en skillnad mellan kvinnor och män gällande inställning till risk.

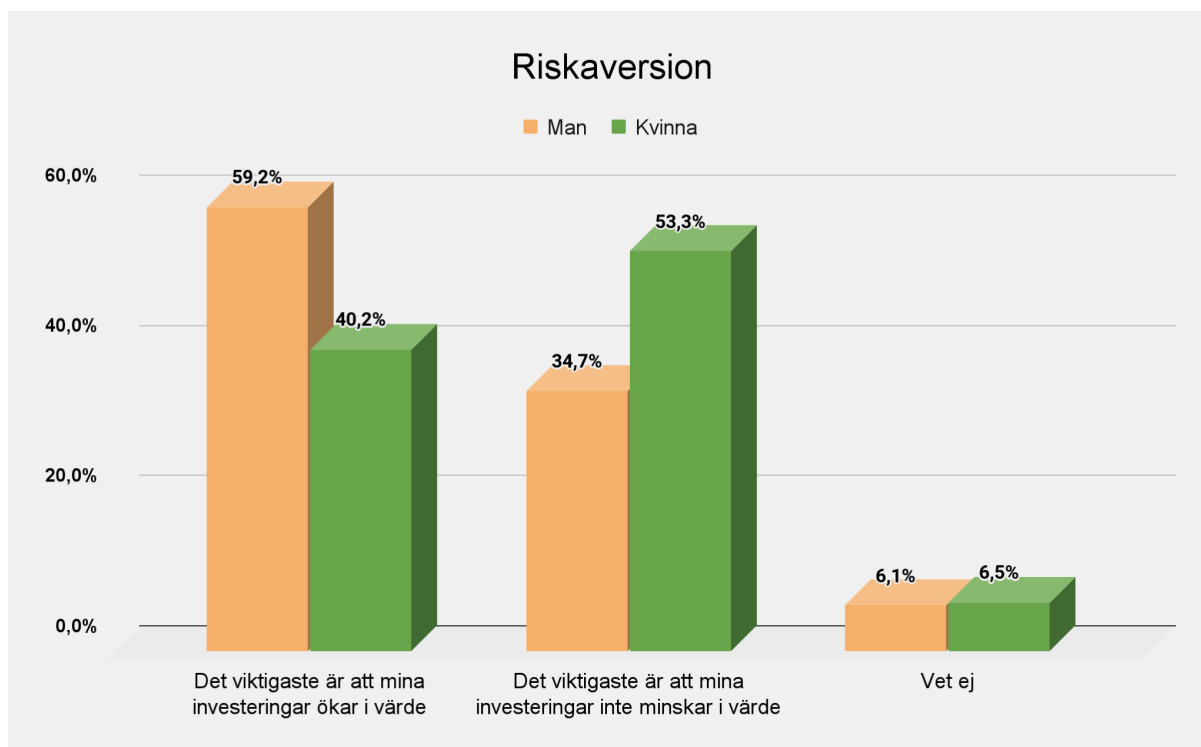

Diagram 6. Riskfråga 3. Riskaversion för kvinnor respektive män bosatta på Åland.

Tabell 6. Riskfråga 3. Riskaversion för kvinnor respektive män bosatta på Åland. (P-värde mindre än 0,008 indikerar att det är statistiskt signifikant i riskaversion).

Frihetsgrader	Testvariabel (χ^2)	Kritiskt värde (vid $\alpha = 0,05$)	P-värdet	Resultat
2	9,639	5,992	0,008**	Signifikant skillnad

Denna tabell tyder på att H_0 förkastas och H_1 accepteras, vilket betyder att det finns en signifikant skillnad mellan kvinnor och män bosatta på Åland gällande inställning till risk, då testvariabeln för 2 frihetsgrader är större än det kritiska värdet och då P-värdet är mindre än signifikansnivå α (alfa) 0,05.

4.4.4 Maximal accepterad värdenedgång

Enkätfrågan löd "Vilken är den maximala värdenedgången som du kan acceptera i dina investeringar under ett år?". Det fanns sex svarsalternativ med olika procentenheter samt alternativet "Vet ej". Se de exakta svarsalternativen i diagrammet nedan. Frågan syftade till att ge svar på frågeställning 4: "Finns det skillnader i inställning till risk inom sparande för kvinnor respektive män bosatta på Åland?". Totalt antal giltiga svar var 282 stycken.

Nollhypotes (H0): Det finns ingen skillnad mellan kvinnors och mäns accepterade värdenedgång i investeringar under ett år.

Alternativ hypotes (H1): Det finns en skillnad mellan kvinnors och mäns accepterade värdenedgång i investeringar under ett år.

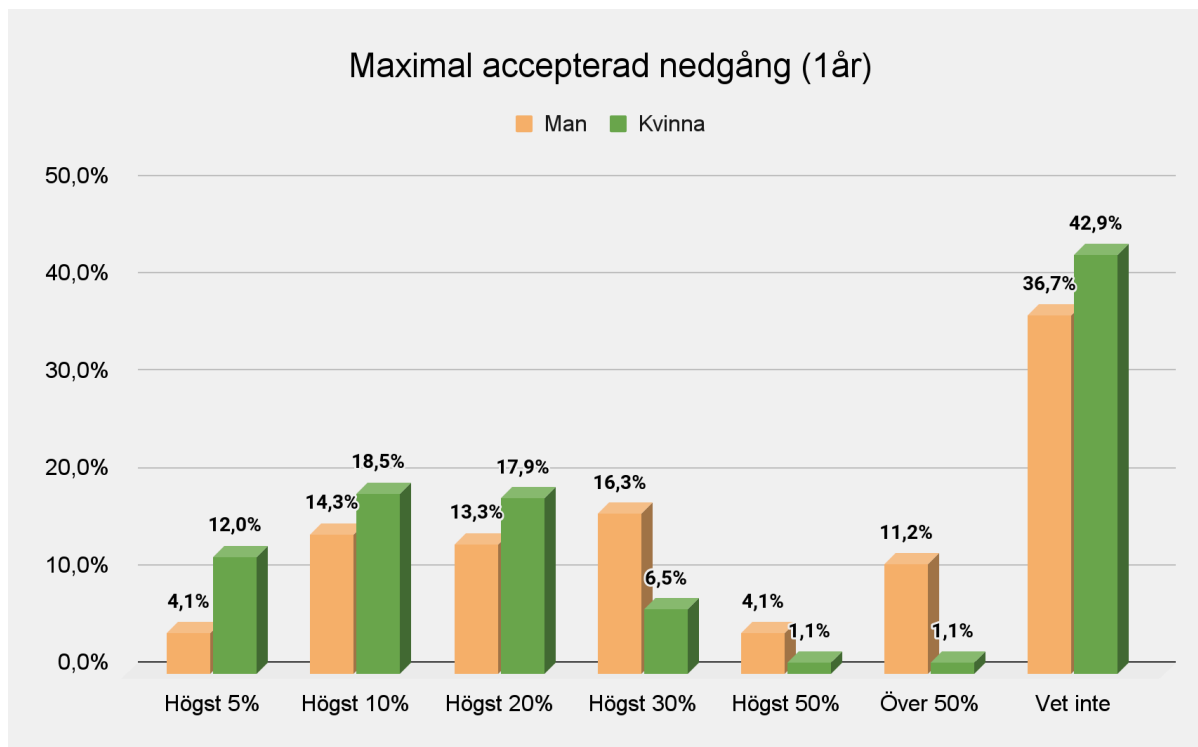

Diagram 7. Riskfråga 4. Maximal accepterad värdenedgång i investeringar under ett år för kvinnor respektive män bosatta på Åland.

Tabell 7. Riskfråga 4. Maximal accepterad värdenedgång i investeringar under ett år för kvinnor respektive män bosatta på Åland. (P-värde mindre än 0,001 indikerar att det är statistiskt signifikant gällande förlustaversion).

Frihetsgrader	Testvariabel (χ^2)	Kritiskt värde (vid $\alpha = 0,05$)	P-värdet	Resultat
6	29,560	12,592	< 0,001***	Signifikant skillnad

Denna tabell tyder på att H0 förkastas och H1 accepteras, vilket betyder att det finns en signifikant skillnad mellan kvinnor och män bosatta på Åland gällande den maximala accepterade värdenedgången i investeringar under ett år, då testvariabeln för 6 frihetsgrader är större än det kritiska värdet och då P-värdet är mindre än signifikansnivå α (alfa) 0,05.

4.4.5 Huvudsaklig fondtyp

Enkätfrågan löd: "Om du sparar i fonder, vilken typ av fond sparar du mest eller huvudsakligen i?". Det fanns tre svarsalternativ med olika typer av fonder på olika risknivå samt alternativet "Vet ej". Se de exakta svarsalternativen i diagrammet nedan. Frågan syftade till att ge svar på frågeställning 4: "Finns det skillnader i inställning till risk inom sparande för kvinnor respektive män bosatta på Åland?". Totalt antal giltiga svar var 208 stycken.

Nollhypotes (H0): Det finns ingen skillnad mellan kvinnor och män gällande vilken typ av fond de sparar mest/huvudsakligen i.

Alternativ hypotes (H1): Det finns en skillnad mellan kvinnor och män gällande vilken typ av fond de sparar mest/huvudsakligen i.

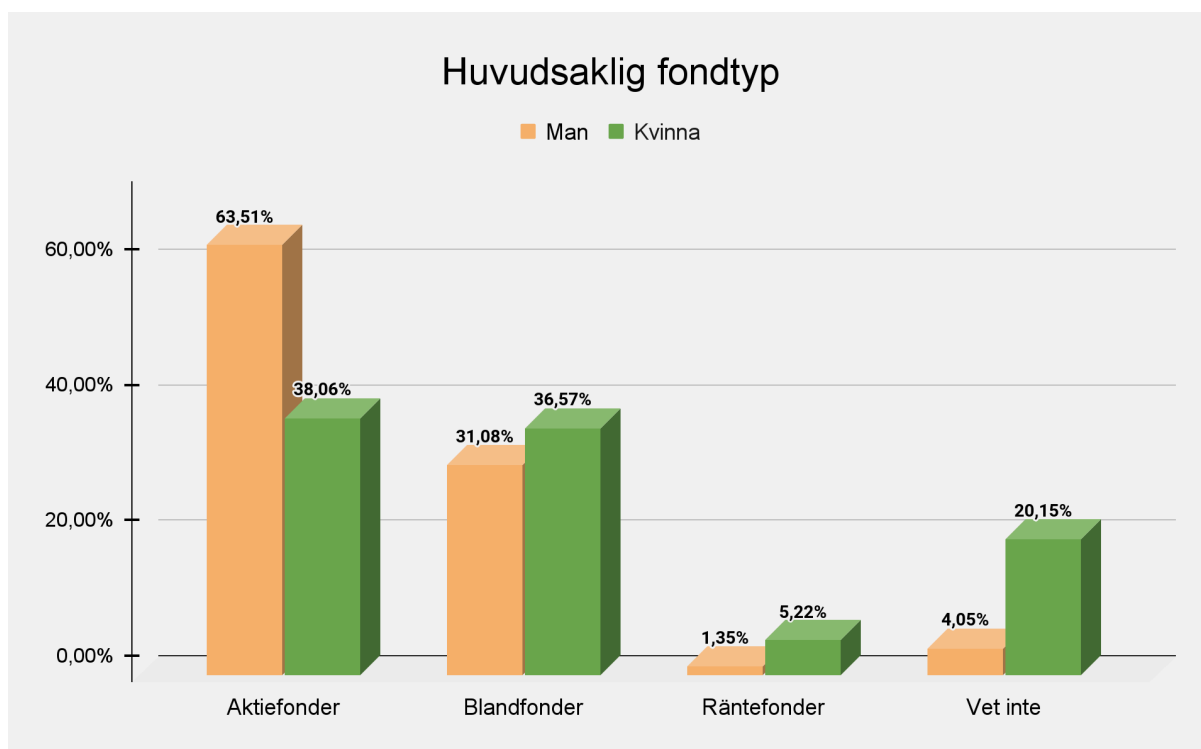

Diagram 8. Riskfråga 5. Huvudsaklig fondtyp för kvinnor respektive män bosatta på Åland.

Tabell 8. Riskfråga 5. Huvudsaklig fondtyp för kvinnor respektive män bosatta på Åland (P-värde mindre än 0,001 indikerar att det är statistiskt signifikant gällande huvudsaklig fondtyp).

Frihetsgrader	Testvariabel (χ^2)	Kritiskt värde (vid $\alpha = 0,05$)	P-värdet	Resultat
3	17,392	7,815	< 0,001***	Signifikant skillnad

Denna tabell tyder på att H0 förkastas och H1 accepteras, vilket betyder att det finns en signifikant skillnad mellan kvinnor och män bosatta på Åland gällande vilken typ av fond de sparar mest/huvudsakligen i, då testvariabeln för 3 frihetsgrader är större än det kritiska värdet och då P-värdet är mindre än signifikansnivå α (alfa) 0,05.

4.4.6 Resultatdiskussion för alla riskfrågor

Samtliga frågor som klart kan kopplas till risk visar på en statistiskt signifikant skillnad mellan kvinnor och män gällande inställning till risk. Även frågan om huvudsaklig fondtyp visar på en statistiskt signifikant skillnad mellan kvinnor och män. Då det finns stora riskskillnader mellan de olika fondalternativen anser författarna att också denna fråga kan kopplas till risk. Detta resultat är i linje med tidigare forskning och rapporter som visar att det finns skillnader mellan kvinnors och mäns inställning till risk inom sparande (Chamoun & Dahlqvist, 2022; Faff m.fl., 2008; Fondbolagens förening, 2022; Hallahan m.fl., 2004; Konsumentverket, 2019; Ricciardi, 2008; Swedbank, 2023).

Även om chi-två-testet endast undersöker om skillnaderna är signifikanta eller inte, och inte riktningen på dessa skillnader, tyder trenderna i resultatet på att män är mer riskvilliga än kvinnor. Det kunde även ses i frågan om huvudsaklig fondtyp där en högre andel av kvinnorna valde de mer trygga fondalternativen. Resultatet från riskfrågorna överensstämmer med en stor mängd annan forskning och rapporter inom risk och sparande där männen tar mer risk och kvinnor är mer riskaversiva (Chamoun & Dahlqvist, 2022; Faff m.fl., 2008; Fondbolagens förening, 2022; Hallahan m.fl., 2004; Konsumentverket, 2019; Ricciardi, 2008; Swedbank, 2023). Resultatet från frågan om huvudsaklig fondtyp som visar att kvinnor är överrepresenterade i kategorierna räntefonder och blandfonder medan män är överrepresenterade i kategorin aktiefonder går även i direkt linje med Swedbanks riskindexrapport, som visar att män har större aktieexponering än kvinnor inom fondsparande (Swedbank, 2023).

Dock är det viktigt att nämna att det även finns forskning som visar en mer nyanserad bild av skillnaderna mellan kvinnor och män gällande inställning till risk. Exempelvis visar Fisher & Yao att könsskillnader i finansiell risktolerans inte kan ses om justering görs för inkomstosäkerhet och nettoförmögenhet (Fisher & Yao, 2017). Grable och Joo fann i sin studie från 1999 att när faktorer som finansiell kunskap, finansiell solvens och antal anhöriga

ingår i en modell för att förutsäga finansiell risktolerans, blir faktorer som ålder och kön mindre effektiva prediktorer. Även faktorer som inkomst, utbildning, etnisk bakgrund och ägande av sitt hem kan användas för att förutse en persons finansiella risktolerans (Grable & Joo, 1999). Hanna m.fl. fann i sin studie från 2001 inte några signifikanta skillnader i risktolerans mellan kvinnor och män (Hanna m.fl., 2001). En studie från 2021 visade dock att även mer förmögna kvinnor väljer att ta mindre risk i sitt sparande än förmögna män (Baeckström m.fl., 2021).

I riskfrågan angående hur stor maximal värdenedgång som kan accepteras under ett år var det ett stort antal svar i kategorin "Vet ej". Även frågan om huvudsaklig fondtyp hade relativt många "Vet ej"-svar. Detta minskar resultatens reliabilitet. Dock förbättras reliabiliteten av att det finns en samstämmighet både mellan resultaten från dessa frågor och resultaten från andra frågor gällande inställning till risk i denna studie, men även en samstämmighet med tidigare forskning. En intressant aspekt gällande frågan om huvudsaklig fondtyp är att kategorin "Vet ej" är överrepresenterad av kvinnor. Detta är i linje med annan forskning som tyder på att kvinnor har lägre finansiella kunskaper än män (Bucher-Koenen m.fl., 2021; Fonseca m.fl., 2012; Lind m.fl., 2020; Lusardi & Mitchell, 2008). Enligt Bucher-Koenen m.fl. (2021) kan dock en tredjedel av dessa skillnader i finansiell kunskap förklaras av skillnader i självförtroende och två tredjedelar av faktiska skillnader i finansiell kunskap (Bucher-Koenen m.fl., 2021).

4.5 Övriga frågor

Intressanta resultat från resterande frågor som ej är direkt kopplade till arbetets frågeställningar presenteras i bilaga 5.

5. DISKUSSION

5.1 Reliabilitet

Reliabilitet handlar om hur tillförlitlig och replikerbar en undersökning är. För att en undersökning ska ha hög reliabilitet bör det inte finnas okontrollerade fel i undersökningen som påverkar resultaten och det ska gå att upprepa undersökningen med samma eller liknande resultat (Bell & Waters, 2016, s. 133; Olsson & Sörensen, 2021, s. 123–134).

Det som talar för att undersökningens reliabilitet är hög är att ett relativt stort antal respondenter svarade på enkäten, 294 stycken. Av dessa var 282 svar giltiga, varav 184 var från kvinnor och 98 från män. Vidare var frågorna utformade på ett objektivt sätt, inte ledande eller värderande, och alla respondenter fick svara på exakt samma frågor i samma ordningsföljd, vilket minskade risken för yttre påverkan. Respondenterna hade också möjlighet att svara "Annat" eller "Vet inte" på de flesta frågorna, för att inte bli tvingade att svara något som de egentligen inte höll med om. Respondenterna kunde inte heller se de andra respondenternas svar, vilket gjorde att de inte påverkades av varandra. Eftersom författarna inte personligen ställde frågorna till respondenterna eller satt med då de svarade på frågorna, undveks risken att respondenterna påverkades av författarna. Något som ytterligare stärker reliabiliteten är att författarna kunde se en samstämmighet i resultatet mellan olika frågor som berörde samma ämne i enkäten, framför allt kunde detta ses i frågorna som rörde inställningen till risk. Resultatet av undersökningen är också i stor utsträckning i linje med vad tidigare forskning inom ämnet visat, vilket stärker reliabiliteten.

Det som påverkar undersökningens reliabilitet negativt är att resultaten inte har justerats för kontrollvariabler såsom månadsinkomst, utbildningsnivå, finansiell kunskapsnivå, ålder, sysselsättning, civiltillstånd och familjekonstellation. Det är möjligt att resultaten skulle ha sett annorlunda ut om dessa faktorer togs i beaktande. Tidigare forskning har till exempel visat att kön blir en mindre effektiv prediktor för finansiell risktolerans då hänsyn tas till finansiell kunskap, finansiell solvens och antal anhöriga (Grable & Joo, 1999) samt att könsskillnader i finansiell risktolerans kan förklaras av könsskillnader i inkomstosäkerhet och nettoförmögenhet (Fisher & Yao, 2017). Något som också påverkar undersökningens

reliabilitet negativt är att författarna inte med säkerhet kan säga att respondenterna var dem de utgav sig för att vara och det går inte att utesluta att någon respondent svarade på enkäten flera gånger. Vidare borde begreppet sparande ha definierats tydligare i frågeformuläret. Det har framkommit att vissa respondenter på frågan om sparkvot tolkade att *amortering* skulle ingå i den personliga sparkvoten, medan andra inte räknade med amortering i sparkvoten. Författarna anser att amortering bör räknas in i sparkvoten i de fall då lånet har använts för att finansiera något som behåller eller ökar i värde, som exempelvis ett bolån eller ett lån för att finansiera en investeringsfastighet. För att ytterligare stärka reliabiliteten kunde även fler statistiska test använts för att analysera den insamlade datan, detta fanns det tyvärr inte tid för inom ramen för detta arbete.

5.2 Validitet

Validitet handlar om hur relevant den insamlade datan är för det givna problemet, om mätinstrumentet mätt det som avsågs att mätas (Bell & Waters, 2016, s. 134; Olsson & Sörensen, 2021, s. 125). God validitet är viktigt för att resultatet ska kunna generaliseras till att gälla även andra än just den grupp respondenter som deltog i en viss undersökning (Mälardalens universitet, 2020). I denna studie är mätinstrumentet frågeformuläret som respondenterna svarade på och validiteten handlar om hur väl frågorna gav svar på undersökningens frågeställningar och om det går att generalisera resultatet till Ålands övriga befolkning.

Det som talar för att undersökningen har en hög validitet är att frågorna i frågeformuläret är väl genomtänkta och baserade på arbetets teori och frågeställningar. Antalet respondenter som svarade "Jag vet inte" på frågorna var i de allra flesta fall få, vilket är positivt då en hög grad av "Jag vet inte"-svar talar för en låg validitet (Olsson & Sörensen, 2021, s. 125). Gällande frågorna som berör risk har författarna använt sig av frågor som banker använder vid riskbedömning av kunder, vilket talar för en god validitet då det kan antas att banker lägger ner mycket tid och resurser på att ta fram bra frågor för detta.

Det som påverkar undersökningens validitet negativt är att urvalet inte var representativt för hela Ålands befolkning då enkäten postades på författarnas personliga Facebook- och LinkedIn-sidor under en relativt kort tidsperiod. Största delen av respondenterna är

förmodligen personer som författarna på ett eller annat sätt är bekanta med, vilket gör att urvalet riskerar att vara något homogent gällande till exempel ålder, sysselsättning, inkomst, intressen, tankesätt med mera. Författarna uppmanade sina kontakter på plattformarna att dela vidare frågeformuläret i sina egna sociala nätverk, men det är svårt att veta vilka som frågeformuläret nått fram till. Detta gör att resultatet inte kan generaliseras rakt av till Ålands befolkning.

Något författarna hade kunnat gjort annorlunda för att förbättra validiteten i undersökningen är att formulera frågorna på ett annat sätt så att en likertskala med fem eller sju svarsalternativ (numrerade 1-5 eller 1-7) hade kunnat används. Då hade flera olika statistiska testmetoder för att analysera resultatet kunnat används. Vidare hade författarna kunnat be om mer exakta svar, till exempel en exakt siffra på frågan om sparkvot, istället för att "tvinga" respondenterna att välja kategorier med olika sifferspann. Detta skulle ha möjliggjort en mer tillförlitlig beräkning av medelvärde eller medianvärde.

5.3 Slutdiskussion

En del av syftet med denna studie var att undersöka huruvida det finns skillnader i kvinnors och mäns sparbeteende (gällande sparkvot, sparform, sparmål samt inställning till risk) hos kvinnor och män bosatta på Åland. Då ett relativt stort antal personer bosatta på Åland deltog i enkätundersökningen, som behandlade just ovanstående frågeställningar, och då den insamlade datan har kunnat analyserats statistiskt och ett resultat har kunnat presenterats, anser författarna att denna del av syftet med uppsatsen är uppnådd. Hänsyn behöver dock tas till att resultatet inte rakt av kan generaliseras till hela Ålands befolkning, då ett bekvämlighetsurval användes i undersökningen.

Den andra delen av syftet med studien var att belysa ämnet och uppmuntra till ett jämställt sparande. Detta arbete har engagerat många personer att delta i enkätundersökningen och författarna hoppas därigenom att många har fått upp ögonen för jämställt sparande och blivit uppmuntrade till att våga, prioritera och komma ihåg att spara. Författarna har även en förhoppning om att arbetet ska väcka intresse hos åländska myndigheter, banker och andra, att regelbundet följa upp åländska kvinnors och mäns sparbeteende, för att få en förståelse för hur det ser ut och kunna sätta in åtgärder för att uppmuntra och främja jämställt sparande.

5.3.1 Avslutande reflektioner

Under arbetets gång har vi fått en bättre insikt i vad jämställt sparande är och en djupare förståelse för skillnader i sparbeteende mellan kvinnor och män, samt de möjliga orsakerna till dessa skillnader. Vi tror, baserat på det vi lärt oss, att en mycket viktig aspekt i strävan efter ett jämställt sparande, är en förändring av samhällsnormerna. Detta inkluderar, tror vi, att förutom att jämna ut inkomstskillnader mellan kvinnor och män och utrota lönediskriminering på grund av kön, även göra det självklart, lättillgängligt och inbjudande för kvinnor att höja sin finansiella kunskap. Vi tror att det handlar om att från allra första början uppmuntra flickor och pojkar i lika stor utsträckning till sparande och investeringar. Till detta hör till exempel att göra det lika normalt och självklart för både flickor och pojkar att prata om, intressera sig för och ta ansvar för pengar, sparande och investeringar. Vidare bör det vara lika självklart och normalt för såväl kvinnor som män att under livets gång fylla på sin finansiella kunskap.

Något vi ser som mycket positivt är att det har forskats en hel del inom detta område och förhoppningsvis kommer vi att få se ännu mer forskning framöver. Det är även bra att data över kvinnors och mäns sparbeteende regelbundet följs upp, av såväl myndigheter som banker, bland annat i Sverige. Det tror vi att är ett första steg på vägen mot ett jämställt sparande. Det finns även flera initiativ som syftar till att minska spargapet mellan kvinnor och män, bland annat genom att tillhandahålla olika plattformar där kvinnor kan diskutera sparande och investeringar tillsammans. Flera nya sådana initiativ har även startats bara under perioden som vi arbetat med denna studie.

5.4 Förslag till framtida forskning

Det skulle vara intressant att göra en liknande studie som denna, men där urvalet är mer representativt för Ålands befolkning samt där kontrollvariabler såsom månadsinkomst, utbildningsnivå, finansiell kunskapsnivå, ålder, sysselsättning, civiltillstånd och familjekonstellationer beaktas. Det skulle även vara intressant att utifrån en sådan studie ta fram ett åtgärdsprogram ämnat för såväl landskapet Åland som för privatpersoner, i syfte att främja jämställt sparande på Åland. Ett förslag på en första åtgärd kunde vara att börja samla

in data om ålänningars sparande, likt den data som ÅSUB årligen samlar in om ålänningars inkomster.

Ett annat viktigt forskningsområde är att undersöka varför det finns skillnader i finansiell kunskap mellan kvinnor och män. Att förstå vilka faktorer som bidrar till dessa skillnader kan ge nyttiga insikter och hjälpa till i utformningen av strategier för att minska skillnaderna och främja finansiell läskunnighet och jämställt sparande.

5.5 Slutsats

Denna studie undersökte om det finns skillnader i kvinnors och mäns sparbeteende gällande sparkvot, sparform, sparmål samt inställning till risk hos kvinnor och män bosatta på Åland. Resultaten visade att det finns signifikanta skillnader i kvinnors och mäns sparbeteende gällande sparform, sparmål samt inställning till risk, medan signifikanta skillnader gällande sparkvot inte kunde ses i denna undersökning. För att kunna fastställa om resultaten kan generaliseras till att gälla alla kvinnor och män bosatta på Åland krävs fler studier med representativa urval för Ålands befolkning, där hänsyn tas till olika kontrollvariabler.

KÄLLFÖRTECKNING

- Agunsoye, A., Monne, J., Rutterford, J., & Sotiropoulos, D. P. (2022). How gender, marital status, and gender norms affect savings goals. *Kyklos: International Review for Social Sciences*, 75(2), 157–183. <https://doi.org/10.1111/kykl.12294>
- Almenberg, J., & Dreber, A. (2015). Gender, stock market participation and financial literacy. *Economics Letters*, 137, 140–142. <https://doi.org/10.1016/j.econlet.2015.10.009>
- Apicella, C. L., Dreber, A., Campbell, B., Gray, P. B., Hoffman, M., & Little, A. C. (2008). Testosterone and financial risk preferences. *Evolution and human behavior: official journal of the Human Behavior and Evolution Society*, 29(6), 384–390. <https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2008.07.001>
- Arellano, V., & Larsson, E. (2022). *Faktorer som påverkar socioekonomiskt utsattas upplevelse av hälsa - en litteraturöversikt* [Examensarbete, Uppsala universitet]. DIVA portal. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1654021/FULLTEXT01.pdf>
- Avanza. (u.å.-a). *Vad är blandfonder?* Hämtad 16 januari 2024, från <https://www.avanza.se/lar-dig-mer/avanza-akademin/fonder/vad-ar-blandfonder.html>
- Avanza. (u.å.-b). *Vad är buffertsparande och hur mycket pengar behövs?* Hämtad 17 januari 2024, från <https://www.avanza.se/lar-dig-mer/avanza-akademin/privatekonomi/hur-bygger-jag-buffertsparande.html>
- Avanza. (u.å.-c). *Vad är en aktiefond?* Hämtad 16 januari 2024, från <https://www.avanza.se/lar-dig-mer/avanza-akademin/fonder/vad-ar-en-aktiefond.html>
- Avanza. (u.å.-d). *Vad är obligationer?* Hämtad 16 januari 2024, från <https://www.avanza.se/lar-dig-mer/avanza-akademin/rantebalande-vardepapper/vad-ar-obligationer-hur-fungerar-de.html>
- Avanza. (u.å.-e). *Vad är räntefonder?* Avanza. Hämtad 29 mars 2024, från

- <https://www.avanza.se/lar-dig-mer/avanza-akademien/fonder/vad-ar-rantefonder.html>
- Avanza. (2023a). *Unga kvinnors och mäns sparbetende föder stora skillnader som aldrig försvinner*.
<https://investors.avanza.se/files/mfn/776c653a-40ff-4b98-a973-0c6fff998cb5/unga-kvinnors-och-mans-sparbetende-foder-stora-skillnader-som-aldrig-forsvinner.pdf>
- Avanza. (2023b, oktober 1). *Populäraste sparmålet – det här sparar andra till*. Avanzabloggen;
Avanza. <https://blogg.avanza.se/arets-popularaste-sparmal-det-har-sparar-andra-till/>
- Baeckström, Y., Marsh, I. W., & Silvester, J. (2021). Financial advice and gender: Wealthy individual investors in the UK. *Journal of Corporate Finance*, 71.
<https://doi.org/10.1016/j.jcorpfin.2021.101882>
- Beckman, M. (2015). *Rådgivning på värdepappersmarknaden: licensieringstest för rådgivare*. Liber.
- Bell, J., & Waters, S. (2016). *Introduktion till forskningsmetodik* (5:e uppl.). Studentlitteratur.
- Berghäll, C. (2018). *Kvinnor placerar mindre och försiktigare än män – men intresset för sparande ökar: "Kvinnor kanske skulle behöva lite mer självförtroende"*. YLE.
<https://svenska.yle.fi/a/7-1308739>
- Bucher-Koenen, T., Alessie, R. J., Annamaria, L., & van Rooij, M. (2021). Fearless woman: financial literacy and stock market participation. *ZEW - Centre for European Economic Research Discussion Paper*. <https://doi.org/10.3386/w28723>
- Byström, J., & Byström, J. (2017). *Grundkurs i Statistik* (7:e uppl.). Natur & Kultur.
- Chamoun, E., & Dahlqvist, C. (2022). *Rishtagandet mellan män och kvinnor - påverkar könet rishtagandet i finansiella investeringar såväl som vardagsrisker?* [Magisteruppsats, Linnéuniversitetet].
<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1683104/ATTACHMENT01.pdf>
- Changwony, F. K., Campbell, K., & Tabner, I. T. (2021). Savings goals and wealth allocation in household financial portfolios. *Journal of Banking & Finance*, 124, 106028.
<https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2020.106028>
- Chi-Square Distribution*. (u.å.). MathWorks. Hämtad 18 april 2024, från

<https://se.mathworks.com/help/stats/chi-square-distribution.html>

Christensen, L., Engdahl, N., Grääs, C., & Haglund, L. (2012). *Marknadsundersökning: en handbok* (3:e uppl.). Studentlitteratur.

Danske Bank. (u.å.-a). *Amortera eller spara – vad är smartast?* Hämtad 29 mars 2024, från

<https://danskebank.se/privat/produkter/bolan/guider/amortera-eller-spara>

Danske Bank. (u.å.-b). *Sparkvot - vad är det & hur stor ska den vara?* Hämtad 03 maj 2024, från

<https://danskebank.se/privat/produkter/spara-och-placera/sparkonton/guider/sparkvot>

Danske Bank. (2018, april 16). *Kvinnor i Sverige har inte råd att separera*. Danske bank.

<https://danskebank.se/privat/bli-kund/bli-kund/saco/kvinnor-i-sverige-har-inte-raad-att-separera>

Euroclear Finland. (2024). *Statistics - Male and female investors*. Euroclear Finland.

<https://www.euroclear.com/finland/en/statistics/male-and-female-investors.html>

Euroclear Sweden. (2024). *Aktieägarrapporten 2023*.

https://www.euroclear.com/dam/ESw/Brochures/Documents_in_Swedish/Aktieagarrapporten_2023_Euroclear_Sweden.pdf

Faff, R. W., Mulino, D., & Chai, D. (2008). On the linkage between financial risk tolerance and risk aversion: Evidence from a psychometrically-validated survey versus an online lottery choice experiment. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.946679>

Falkenhäll, M. (2019). *Tydligt samband mellan privatekonomi och hälsa*.

<https://mb.cision.com/Main/67/3461640/1502673.pdf>

Fidelity Investments. (2021). *2021 Women and Investing Study*. Fidelity Investments.

https://www.fidelity.com/bin-public/060_www_fidelity_com/documents/about-fidelity/FidelityInvestmentsWomen&InvestingStudy2021.pdf

Finansinspektionen. (2022). *Mer jämställt sparande*. Finansinspektionen.

<https://www.fi.se/contentassets/68d77739686b435e162bb22f1384d/rapport-mer-jamstallt-sparande.pdf>

Fisher, P. J. (2010). Gender Differences in Personal Saving Behaviors. *Journal of Financial*

Counseling and Planning; Columbus, 21(1), 14–24,77–78.

Fisher, P. J., Hayhoe, C. R., & Lown, J. M. (2015). Gender differences in saving among low- to moderate-income households. *Financial Services Review, 24(1).*

<https://doi.org/10.61190/fsr.v24i1.3232>

Fisher, P. J., & Yao, R. (2017). Gender Differences in Financial Risk Tolerance. *Journal Of Economic Psychology, 61*, 191–202. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2017.03.006>

Folksam. (2020). *Spargap mellan män och kvinnor sätts tidigt*. Folksam.

<https://nyhetsrum.folksam.se/sv/2020/03/06/spargap-mellan-man-och-kvinnor-satts-tidigt/>

Folksam. (2021). *Faktablad spargapet*. Folksam.

<https://nyhetsrum.folksam.se/sv/files/2021/09/Spargapet-Faktablad.pdf>

Fondbolagens förening. (u.å.). *Marknadsrisk*. Fondbolagens förening. Hämtad 26 mars 2024, från

https://www.fondbolagen.se/fakta_index/ordlista/m/marknadsrisk/

Fondbolagens förening. (2021, april 19). *Så väljer vi fonder: kvinnor tar råd, män väljer själva*.

Fondbolagens förening.

<https://www.fondbolagen.se/aktuellt/pressrum/pressmeddelanden/sa-valjer-vi-fonder-kvinnor-tar-rad-man-valjer-sjalva/>

Fondbolagens förening. (2022, juni 8). *Inställning till risk och rådgivning största skillnaden i kvinnors och mäns fondsparande*. Fondbolagens förening.

<https://www.fondbolagen.se/aktuellt/pressrum/pressmeddelanden/installning-till-risk-och-radgivning-storsta-skillnaden-i-kvinnors-och-mans-fondsparande/>

Fondbolagens förening. (2023, april 17). *Fonder är en jämställd sparform, men männen anser att de är kunnigare*. Fondbolagens förening.

<https://www.fondbolagen.se/aktuellt/pressrum/pressmeddelanden/fonder-ar-en-jamstalld-sparform-men-mannen-anser-att-de-ar-kunnigare/>

Fonseca, R., Mullen, K. J., Zamarro, G., & Zissimopoulos, J. (2012). What Explains the Gender Gap in Financial Literacy? The Role of Household Decision Making. *The Journal of Consumer*

- Affairs*, 46(1), 90–106. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2011.01221.x>
- Funder. (2022, mars 8). *Ekonomin sätter stopp för separation - många kvinnor har inte råd*. VIA TT. <https://via.tt.se/pressmeddelande/3317540/ekonomin-satter-stopp-for-separation---manga-kvinnor-har-inte-rad?publisherId=3236330>
- Gimi – Financial Superskills. (2021, juli 5). *Richard Ahlström - The FinLit Network #2* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=sDcvZrXQ2vY>
- Grable, J. E., & Joo, S.-H. (1999). Factors related to risk tolerance: A further examination. *Consumer Interests Annual*, 45. <https://www.consumerinterests.org/assets/docs/cia1999/grablejoo.pdf>
- Hägglom, K. (2022). *Skillnader i inkomster mellan kvinnor och män*. Ålands statistik- och utredningsbyrå. https://www.asub.ax/sites/default/files/media/document/%C3%96versikter%20och%20indikatorer%202022_8_J%C3%A4mst%C3%A4lldhets%C3%B6versikt%20inf%C3%B6r%202023_1.pdf
- Hallahan, T. A., Faff, R. W., & McKenzie, M. D. (2004). An empirical investigation of personal financial risk tolerance. *Financial Services Review; Atlanta*, 13(1), 57–78.
- Hanna, S. D., Gutter, M. S., & Fan, J. (2001). A Measure of Risk Tolerance Based on Economic Theory. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 12(2), 53–60.
- Heikensten, E., Waxin, L., Sundåker, C., & Hammarberg, E. (Red.). (2019). *Vem äger Sverige? - En nollmätning av ägandet i Sverige*. Ownershift. https://uploads-ssl.webflow.com/5fd2320d783c8684ffc7e240/5fd237b3c9ec31e3167188c3_Ownershift_2019_Vem_ager_Sverige.pdf
- Hjelmér, M. (2021). *Pengakollen*. Ica Banken. <https://cms.icabanken.se/globalassets/pdf/pengakollen-svensken-och-vardagsekonomin.pdf>
- ICC. (2016). *ICC/ESOMAR International Code*. https://community.esomar.org/uploads/public/knowledge-and-standards/codes-and-guidelines/ICC/ESOMAR-International-Code_English.pdf
- Institutet för hälsa och välfärd. (2024). *Ojämlighet*.

<https://thl.fi/sv/teman/ojamlikhet-i-halsa-och-valfard/ojamlikhet>

Jobson, M. (2016, juli 7). Saving survey shows gender differences. *The Financial Times*.

Klapper, L., & Lusardi, A. (2020). Financial literacy and financial resilience: Evidence from around the world. *Financial Management*, 49(3), 589–614. <https://doi.org/10.1111/fima.12283>

Konsumentverket. (2019). *Rapport 2018:18 Långsiktigt sparande – en ojämsställd marknad*.

Konsumentverket.

<https://stpubshop.blob.core.windows.net/publikationer/rapport-2018-18-ojamstallt-langsiktigt-sparande-konsumentverket.pdf>

Körner, S., & Wahlgren, L. (2015). *Statistisk dataanalys* (5:e uppl.). Studentlitteratur.

Kvinna till Kvinna. (u.å.). *Ekonomisk jämställdhet*. Kvinna till Kvinna. Hämtad 16 januari 2024, från

<https://kvinnatillkvinna.se/om-oss/vart-arbete/ekonomisk-jamstalldhet/>

Lind, T., Ahmed, A., Skagerlund, K., Strömbäck, C., Västfjäll, D., & Tinghög, G. (2020).

Competence, Confidence, and Gender: The Role of Objective and Subjective Financial

Knowledge in Household Finance. *Journal of family and economic issues*, 41(4), 626–638.

<https://doi.org/10.1007/s10834-020-09678-9>

Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2008). Planning and Financial Literacy: How Do Women Fare? *The*

American economic review, 98(2). <https://doi.org/10.1257/aer.98.2.413>

Mälardalens universitet. (2020, februari 18). *Validitet*. Mälardalens universitet.

<https://libguides.mdu.se/c.php?g=678062&p=4832296>

Menkhoff, L., & Beckmann, D. (2008). Will Women Be Women? Analyzing the Gender Difference

among Financial Experts. *Kyklos: Jahrbuch Des Instituts Fur Geschichte Der Medizin an Der*

Universitat Leipzig, 61(3), 364–384. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6435.2008.00406.x>

Moore, D. S., Notz, W. I., & Fligner, M. (2015). *Basic Practice of Statistics* (7:e uppl.). Macmillan

Learning.

New York Life. (2023). *New York Life Wealth Watch 2023 outlook: 1-in-3 individuals hopeful about*

finances in 2023, despite inflation, recession concerns. New York Life.

<https://www.newyorklife.com/newsroom/2023/wealth-watch-2023-hope-despite-inflation-recession>

Nordnet. (u.å.). *Vad är en fond?* Nordnet. Hämtad 16 januari 2024, från

https://www.nordnet.fi/fi/sv/info/passandebedomning/vad-ar-en-fond?gclid=CjwKCAiA75itBhA6EiwAkho9e8LeQdo1wejOT-zAzJvwkGrSZGDzVmHvSa_GPHEGx7tPpMZbMDb1xoCQJYQAvD_BwE

Nordnet. (2023, november 27). *Vad är en aktie?* Nordnet.

<https://www.nordnet.se/se/kunskap/academy/aktier/vad-ar-en-aktie>

Olsson, H., & Sörensen, S. (2021). *Forskningsprocessen: kvalitativa och kvantitativa perspektiv* (4:e uppl.). Liber.

Oskarsson, M. L. (2023). *Skillnader mellan kvinnors och mäns beteende på börsen.*

Finansinspektionen.

<https://www.fi.se/contentassets/21a10d76e3f149aa95f62ecfeead9b60/fi-analys-42-kvinnors-och-mans-beteende-pa-borsen.pdf>

Oxenstierna, G. (2020). *Placeringsrådgivning*. Studentlitteratur AB.

Parker, C., Scott, S., & Geddes, A. (2019). Snowball Sampling. *SAGE Research Methods*

Foundations.

[https://eprints.glos.ac.uk/6781/1/6781%20Parker%20and%20Scott%20\(2019\)%20Snowball%20Sampling_Pe](https://eprints.glos.ac.uk/6781/1/6781%20Parker%20and%20Scott%20(2019)%20Snowball%20Sampling_Pe)

Ricciardi, V. (2008). The Financial Psychology of Worry and Women. *SSRN Electronic Journal*.

<https://doi.org/10.2139/ssrn.1093351>

Ring, J., & Shannon, D. (2023). *Socioekonomisk bakgrund och brott - en kunskapsöversikt*.

Brottsförebyggande rådet.

https://bra.se/download/18.7eb46d0d1864ba31059e1d3/1677595560754/2023_3-Socioekonomisk-bakgrund-och-brott.pdf

Sagulin, E. (2023a). *Löner för offentligt anställda på Åland år 2022*. Ålands statistik- och

utredningsbyrå.

<https://www.asub.ax/sites/default/files/media/document/Offentliga%20l%C3%B6ner%202022.pdf>

Sagulin, E. (2023b). *Löner inom den privata sektorn 2022*. Ålands statistik- och utredningsbyrå.

https://www.asub.ax/sites/default/files/media/document/L%C3%B6nerapport_2022.pdf

Sapienza, P., Zingales, L., & Maestripieri, D. (2009). Gender differences in financial risk aversion and career choices are affected by testosterone. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 106(36), 15268–15273. <https://doi.org/10.1073/pnas.0907352106>

Semega, J., & Kollar, M. (2022). *Income in the United States: 2021*. US Census Bureau.

<https://www.census.gov/library/publications/2022/demo/p60-276.html>

Statistiska Centralbyrån. (2020). *Hushållens boende 2020*. SCB.

<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/inkomster-och-inkomstfordelning/hushallens-boende/pong/statistiknyhet/hushallens-boende-2020/>

SurveyMonkey. (u.å.). *Typer av urvalsmetoder*. SurveyMonkey. Hämtad 25 februari 2024, från

<https://sv.surveymonkey.com/market-research/resources/types-of-sampling/>

Svenska Akademiens Ordböcker. (2021). Investering. I *Svensk ordbok*. Svenska Akademiens

Ordböcker. <https://svenska.se/so/?sok=investering&pz=4>

Sveriges Riksbank. (2017). *Regler för kreditrisk*. Sveriges riksbank.

https://www.riksbank.se/globalassets/media/dagordningar--protokoll/protokollsbilagor/direktionen/2017/probil_dir_a4_170522.pdf

Swedbank. (u.å.). *Vad är vad inom värdepapper?* Hämtad 20 februari 2024, från

<https://www.swedbank.se/privat/livet/hallbar-ekonomi/aktier-fonder-rantebarande-vardepapper--vad-ar-vad.html>

Swedbank. (2023). *Skillnader i aktieexponering mellan kvinnor och män*. Swedbank.

<https://internetbank.swedbank.se/ConditionsEarchive/download?bankid=1111&id=WEBDOC-PRODE147982437>

- van Rooij, M., Lusardi, A., & Alessie, R. (2011). Financial literacy and stock market participation. *Journal of financial economics*, 101(2), 449–472. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2011.03.006>
- Verket för finansiell stabilitet. (u.å.). *Insättningsgarantin*. Verket för finansiell stabilitet. Hämtad 16 januari 2024, från <https://rvv.fi/sv/insattningsgarantin>
- Vetenskap och Hälsa. (2014, oktober 15). *Allvarlig ohälsa på grund av snabblån*. Vetenskap och Hälsa. <https://www.vetenskaphalsa.se/allvarlig-ohalsa-pa-grund-av-snabblan/>
- Vi, K., & Berggren, E. (2021). *Socioekonomisk bakgrund och dess påverkan på elevers skolframgång - En kunskapsöversikt om hur socioekonomisk bakgrund påverkar elevers skolframgång* [Malmö universitet]. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1520881/FULLTEXT02>
- Wahlström, J., & Mardini, W. (2014). *Hur skiljer sig investeringsbeteendet mellan män och kvinnor* [Examensarbete, Södertörns högskola]. DIVA portal. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:784261/FULLTEXT01.pdf>

BILAGOR

Bilaga 1, Antal inkomstagare samt inkomster efter kön på Åland år 2022

Tabell 9. Antal inkomstagare samt inkomster och beskattning efter kön på Åland år 2022 (Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB)). Datan hämtad från: https://pxweb.asub.ax/PXWeb/pxweb/sv/Statistik/Statistik_IN/IN007.px/table/tableViewLayout1/.

		Totalt			Kvinnor			Män		
		Summa, 1 000 euro	Inkomstagare	Medeltal, euro	Summa, 1 000 euro	Inkomstagare	Medeltal, euro	Summa, 1 000 euro	Inkomstagare	Medeltal, euro
2022	5 - Kapitalinkomster totalt	120 905	12 714	9 510	37 499	5 997	6 253	83 406	6 717	12 417
	5.1 - Skattepliktiga kapitalinkomster (ISkL 32 §)	93 171	12 265	7 596	29 736	5 774	5 150	63 435	6 491	9 773
	5.2 - Skattefria kapitalinkomster	27 734	10 287	2 696	7 763	4 719	1 645	19 971	5 568	3 587
	6. - Mottagna dividender, brutto	81 187	9 280	8 749	23 481	4 188	5 607	57 706	5 092	11 333

Bilaga 2, Enkätundersökning

Skillnader i sparbeteende hos kvinnor och män på Åland (examensarbete våren 2024)

Syftet med denna enkät är att undersöka skillnader i sparande och sparbeteende mellan kvinnor och män bosatta på Åland. Svaren används som stöd i vårt examensarbete inom företagsekonomi vid Högskolan på Åland.

Enkäten riktar sig till personer bosatta på Åland, som är 18 år eller äldre. Tillhör du ej dessa grupper ber vi dig att inte svara på enkäten.

Enkäten tar ca 2-4 minuter att svara på och alla svar i enkäten behandlas anonymt.

Tusen tack för att du hjälper oss med vårt examensarbete!

/Simon Eriksson & Sigrid Salminen

Bakgrundsfrågor

1. Bor du på Åland? *
  - a. Ja
  - b. Nej
2. Kön *
  - a. Man
  - b. Kvinna
  - c. Annat
  - d. Vill inte svara
3. Ålder *
  - a. Yngre än 18 år
  - b. 18-27 år
  - c. 28-37 år
  - d. 38-47 år
  - e. 48-57 år
  - f. 58-65 år
  - g. 65+ år
4. Huvudsaklig sysselsättning *
  - a. Arbetsökande
  - b. Studerande

- c. Anställd
  - d. Egenföretagare
  - e. Föräldraledig
  - f. Pensionär
  - g. Annat
5. Vad har du för månadsinkomst EFTER skatt (nettoinkomst)? *
- a. 0 €
  - b. 1-999€
  - c. 1000-1499€
  - d. 1500-1999€
  - e. 2000-2999€
  - f. 3000-3999€
  - g. 4000-4999 €
  - h. 5000€ eller mer
  - i. Vill inte svara

Frågor om sparande och sparbeteende

6. Sparar/investerar du pengar? *
- a. Ja, regelbundet
  - b. Ja, lägger undan pengar lite då och då
  - c. Nej, inte alls
7. Om du inte sparar/investerar, varför inte?
(Hoppa över denna fråga om du svarade jakande på föregående fråga)
- a. Jag har inte möjlighet att lägga undan pengar
  - b. Jag vill spendera de pengarna jag får
  - c. Jag skänker bort mina pengar
  - d. Annat... (möjlighet att fylla i själv)
8. OM du sparar/investerar, vad är anledningen?
(Du kan välja flera alternativ)
- a. För att ha en buffert att falla tillbaka på för oväntade kostnader eller arbetslöshet
  - b. För att kunna köpa en bostad
  - c. Annat målsparande, som t.ex. att köpa en dator, resa, bil, sommarstuga etc
  - d. För att kunna konsumera mer i framtiden
  - e. För att förbättra min framtida pension
  - f. För att få passiva inkomster
  - g. För att det är roligt/hobby
  - h. Annat... (möjlighet att fylla i själv)
9. Vilken är den **enskilt viktigaste** anledningen till att du sparar/investerar? *
- a. För att ha en buffert att falla tillbaka på vid oväntade utgifter eller arbetslöshet
  - b. För att kunna köpa en bostad

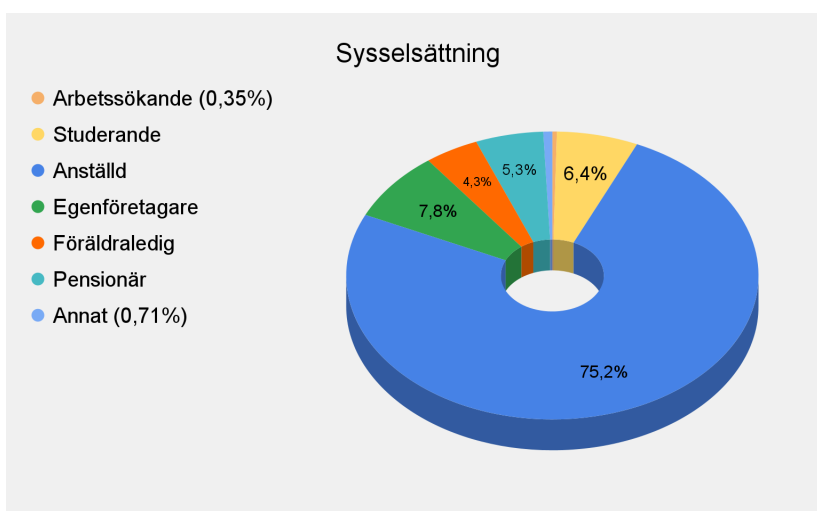
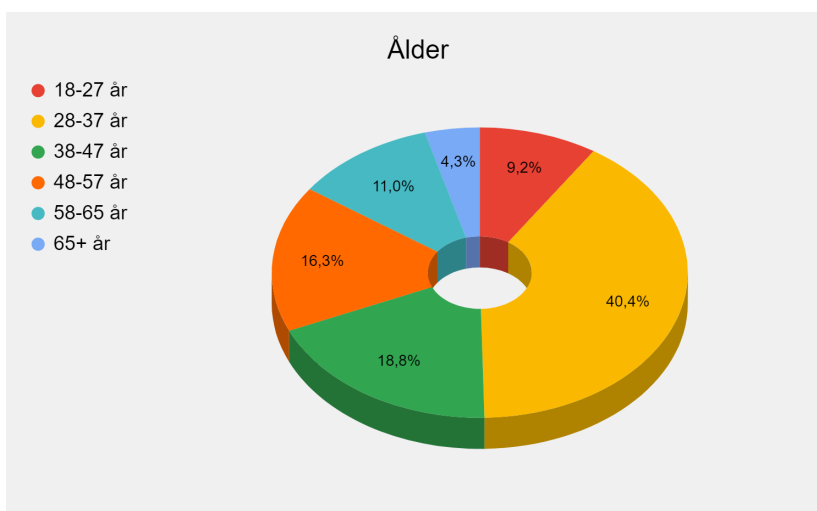
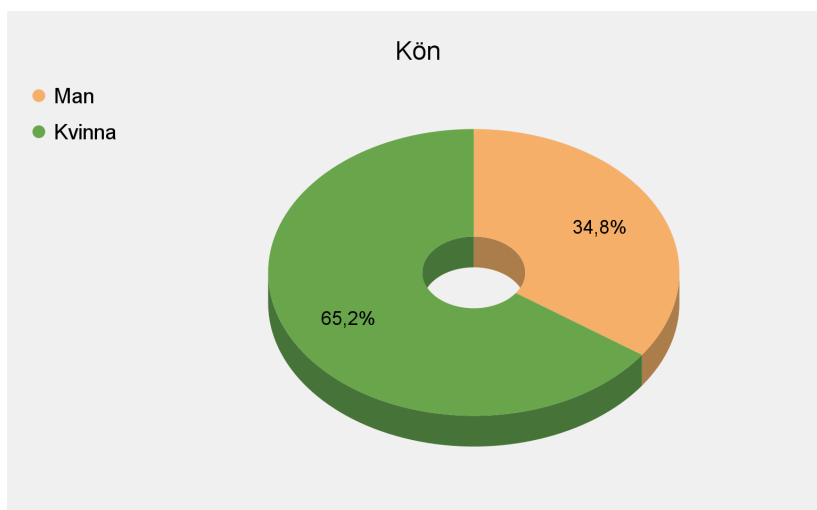

- c. Annat målsparande, som t.ex. att köpa dator, resa, bil, sommarstuga etc
  - d. För att kunna konsumera mer i framtiden
  - e. För att förbättra min framtida pension
  - f. För att få passiva inkomster
  - g. För att det är roligt/hobby
  - h. Jag sparar/investerar inte
  - i. Annat... (möjlighet att fylla i själv)
10. Ungefär hur stor del av din inkomst EFTER skatt (nettoinkomst) går till sparande/investeringar? *
- a. 0%
  - b. 1-5%
  - c. 6-10%
  - d. 11-20%
  - e. 21-30%
  - f. 31-40%
  - g. 41-50%
  - h. Över 50%
11. OM du sparar/investerar, vilka sparformer använder du dig av?
(Du kan välja flera alternativ)
- a. Sparkonto MED ränta hos en bank
  - b. Sparkonto UTAN ränta hos en bank
  - c. Amorterar på mitt bostadslån
  - d. Amorterar på övriga lån
  - e. Köper aktier
  - f. Köper fonder
  - g. Köper börshandlade fonder (ETF:er)
  - h. Investerar pengarna i mitt företag
  - i. Investerar i fastigheter
  - j. Annat... (möjlighet att fylla i själv)
12. OM du sparar i fonder, vilken typ av fond sparar du mest eller huvudsakligen i?
(Hoppa över denna fråga om du inte sparar i fonder)
- a. Aktiefonder
  - b. Blandfonder
  - c. Räntefonder
  - d. Vet inte
13. Vilken av följande sparformer lägger du **mest** pengar på? *
- a. Sparkonto MED ränta hos en bank
  - b. Sparkonto UTAN ränta hos en bank
  - c. Amorterar på mitt bostadslån
  - d. Amorterar på övriga lån
  - e. Köper aktier
  - f. Köper fonder

- g. Köper börshandlade fonder (ETF:er)
  - h. Investerar pengarna i mitt företag
  - i. Investerar i fastigheter
  - j. Jag sparar/investerar inte
  - k. Annat... (möjlighet att fylla i själv)
14. Vilket av nedanstående påståenden passar bäst in på dig gällande sparande/investeringar? *
- a. Jag är ytterst ovillig att ta risker
  - b. Jag är villig att ta vissa risker. Jag föredrar dock en lägre avkastning framför risken för förluster
  - c. Jag föredrar en balans mellan risk och avkastning
  - d. Jag är villig att ta risker i syfte att uppnå högre avkastning
  - e. Jag är villig att ta höga risker eftersom jag vill ha möjlighet till hög avkastning
15. Om du äger eller hade ägt aktier eller fonder och marknaden som helhet går ner, hur skulle du agera då? *
- a. Jag säljer av delar av eller hela innehavet
  - b. Jag behåller innehavet och avvaktar
  - c. Jag fortsätter spara/investeras som vanligt
  - d. Jag sparar/investerar mer än vanligt
  - e. Vet inte
16. Vilket av nedanstående påståenden passar bäst in på dig gällande sparande/investeringar? *
- a. Det viktigaste är att mina investeringar ökar i värde
  - b. Det viktigaste är att mina investeringar inte minskar i värde
  - c. Vet inte
17. Vilken är den maximala värdenedgången som du kan acceptera i dina investeringar under ett år? *
- a. Högst 5%
  - b. Högst 10%
  - c. Högst 20%
  - d. Högst 30%
  - e. Högst 50%
  - f. Över 50%
  - g. Vet inte
- Övriga kommentarer (möjlighet att fritt skriva en egen kommentarer)

* = obligatorisk fråga

Bilaga 3, Demografisk fakta om den studerade populationen

Bilaga 4, Exempel för att illustrera korstabell och förväntade värden.

I exemplet nedan observeras att det inte fanns några män i kategori X (0 män observerades där). Men om antagandet är att det inte finns någon skillnad mellan grupperna, hur många män skulle då förväntas ses i kategori X? Här kommer formeln in. Kolumnsumman för X (som är 48) multipliceras med radsumman för män (som är 24). Sedan divideras det med det totala antalet observationer (som är 72). Så, beräkningen blir $(48 * 24) / 72$, vilket ger 16. Detta innebär att om det *inte* fanns någon skillnad mellan grupperna, skulle 16 män förväntas ses i kategori X. Så, trots att 0 män observerades i kategori X, indikerar formeln att 16 män “borde ha observerats” där om det inte fanns någon skillnad mellan grupperna.

Observerade	X	Y	Radsumma
Man	0	24	24
Kvinna	48	0	48
Kolumnsumma	48	24	72

Förväntade	X	Y	Radsumma
Man	16	8	24
Kvinna	32	16	48
Kolumnsumma	48	24	72

Bilaga 5, Övriga frågor ej direkt kopplade till arbetets frågeställningar

Nedan presenteras resultatet från frågor som inte är direkt kopplade till arbetets frågeställningar, men som ändå anses intressanta för ämnet.

Fråga: Sparmål, flera svarsalternativ kunde väljas

Enkätfrågan löd: "Om du sparar/investerar, vilka sparformer använder du dig av?". På denna fråga kunde flera svarsalternativ väljas. Detta gjorde det svårt att testa huruvida det finns statistiskt signifikanta skillnader mellan kvinnor och män. Nedan presenteras därför resultatet från frågan i ett enkelt stapeldiagram. Procentsatsen ovanför varje stapel anger hur stor andel av alla kvinnor respektive män i undersökningen som använder respektive sparform. Totalt antal giltiga svar var 266 stycken.

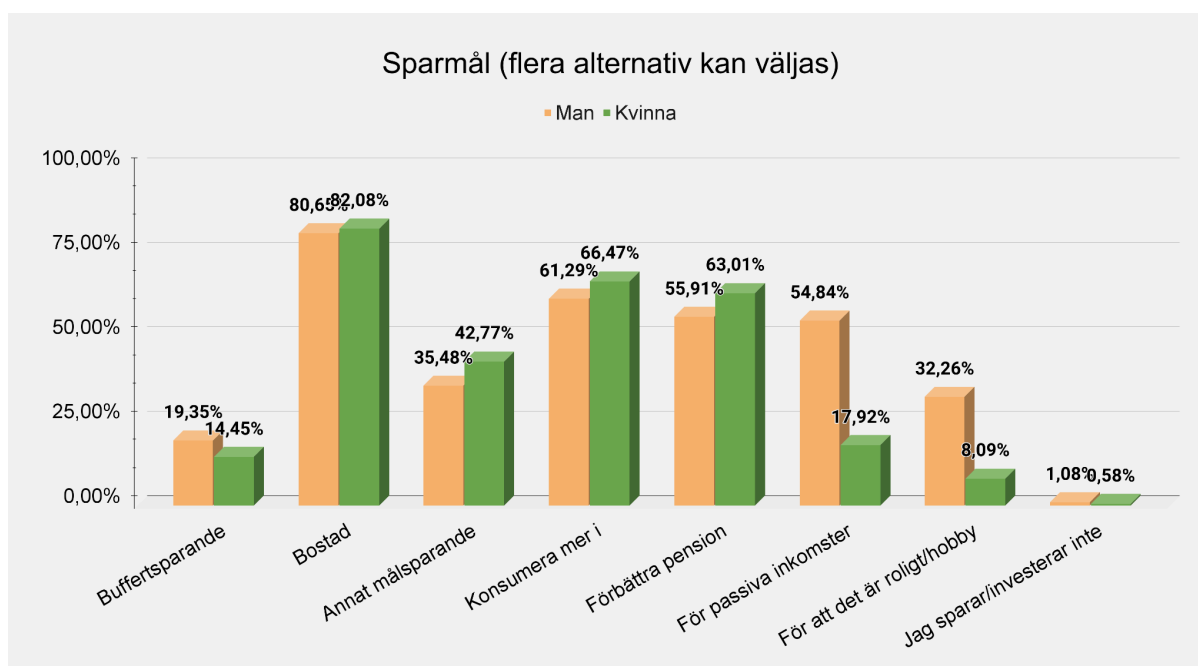

Diagram 9. Sparmål för kvinnor respektive män bosatta på Åland. Flera svarsalternativ kunde väljas.

Fråga: Inkomstskillnader

Enkätfrågan löd: "Vad har du för månadsinkomst efter skatt (nettoinkomst)?" Denna fråga var en bakgrundsfråga och resultatet från den hade kunnat används som en kontrollvariabel. Det blev dock för tidskrävande att hinna med det i denna uppsats på grundnivå. Totalt antal giltiga svar var 282 stycken.

Nollhypotes (H0): Det finns ingen skillnad mellan kvinnor och män gällande nettoinkomst.

Alternativ hypotes (H1): Det finns en skillnad mellan kvinnor och män och nettoinkomst.

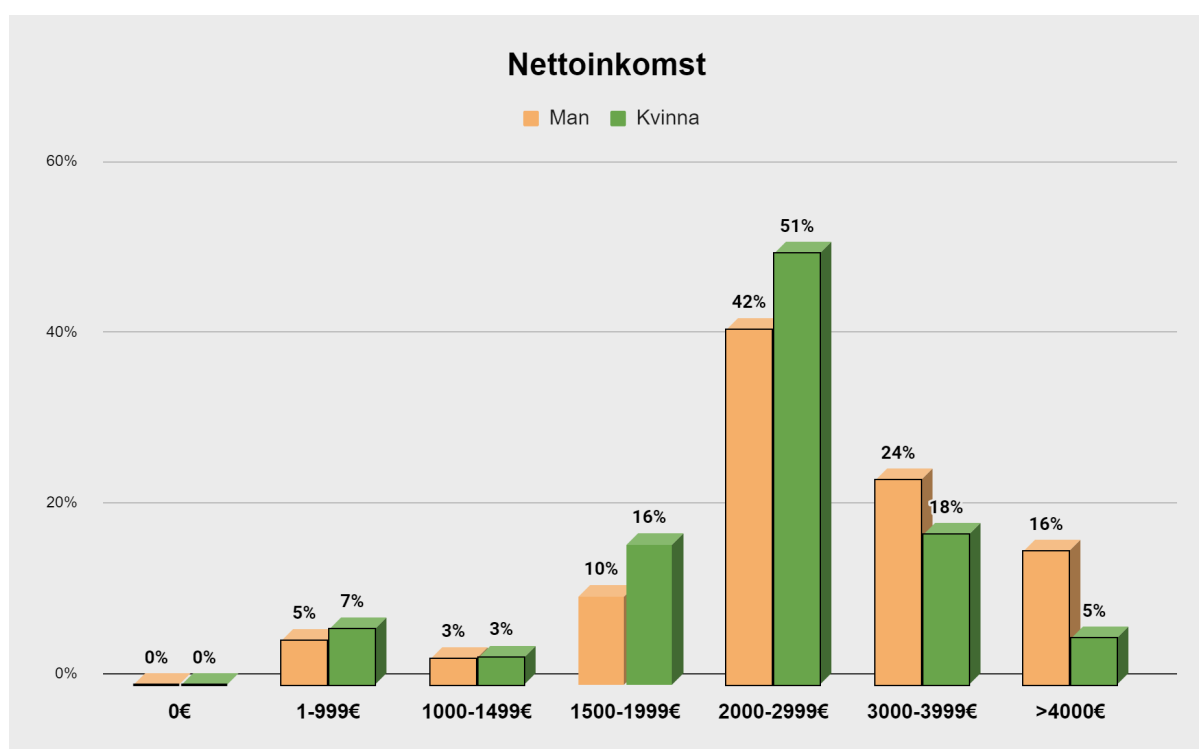

Diagram 10. Nettoinkomst för kvinnor respektive män bosatta på Åland.

Tabell 10. Nettoinkomst för kvinnor respektive män bosatta på Åland (P-värde 0,0454 indikerar att det finns en signifikant skillnad i nettoinkomst).

Frihetsgrader	Testvariabel (χ^2)	Kritiskt värde (vid $\alpha = 0,05$)	P-värdet	Resultat
5	11,319	11,07	0,0454*	Signifikant skillnad

Denna tabell tyder på att H0 förkastas och H1 accepteras, vilket betyder att det finns en signifikant skillnad mellan kvinnor och män när det gäller nettoinkomst, då testvariabeln för 5 frihetsgrader är större än det kritiska värdet och då P-värdet är mindre än α (alfa= 0,05).

Fråga: Sparfrekvens

Enkätfrågan löd "Sparar/investerar du pengar?" och syftade till att få en förståelse för eventuella skillnader i sparande och sparfrekvens mellan kvinnor och män bosatta på Åland. Totalt antal giltiga svar var 282 stycken.

Nollhypotes (H0): Det finns ingen skillnad mellan kvinnor och män gällande sparfrekvens.

Alternativ hypotes (H1): Det finns en skillnad mellan kvinnor och män gällande sparfrekvens.

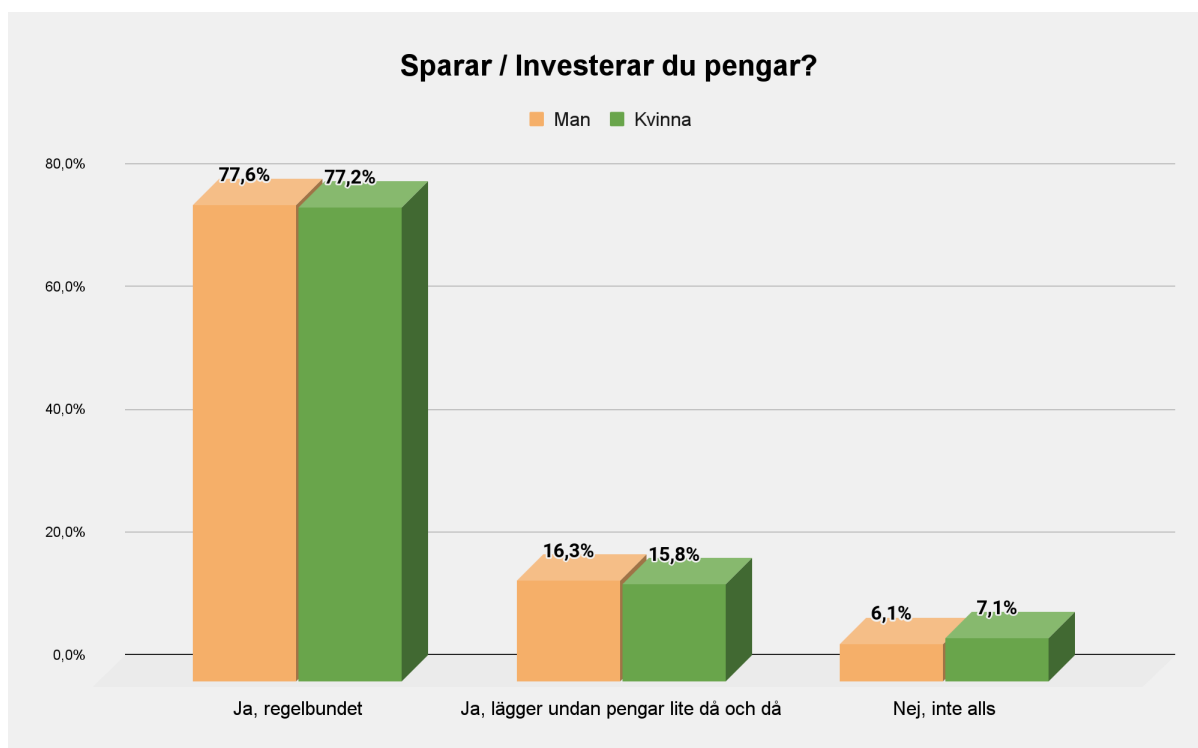

Diagram 11. Sparfrekvens för kvinnor respektive män bosatta på Åland.

Tabell 11. Sparfrekvens för kvinnor respektive män bosatta på Åland. (P-värde 0,952 indikerar att det inte finns någon signifikant skillnad)

Frihetsgrader	Testvariabel (χ^2)	Kritiskt värde (vid $\alpha = 0,05$)	P-värdet	Resultat
2	0,098	5,991	0,952	Icke signifikant

Denna tabell tyder på att H_0 accepteras, vilket betyder att det inte finns någon signifikant skillnad mellan kvinnor och män när det gäller ovanstående sparfrekvenser, då testvariabeln för 2 frihetsgrader är mindre än det kritiska värdet och då P-värdet är större än signifikansnivå (alfa) 0,05.